

RADA NARODOWA

T Y G O D N I K

Rok III

Warszawa, 19 maja 1946

OM02

Nr 19

TRESC: Granice Zachodnie — *Helena Kurkowska*. Głosowanie ludowe — *I. Klajnerman*. O drugiej izbie ustawodawczej — *Fr. Wójcicki*. Ziemia w niebezpieczeństwie — *Marian Majchrowski*. Rządmy państwem sami — *as.* Jak rada gminna ma zdobyć posłuch i zaufanie — *Sp.* Ubiegły tydzień przyniósł. Komunikaty. Od administracji.

HELENA KURKOWSKA

GRANICA ZACHODNIA

Rozwijają się drogi białe, gładkie asfaltowe, szybkie; wiją się wzdłuż miasteczek zasiedlonych, mało zniszczonych, wśród pól zieleniejących, wśród ugorów krzyczących jak wyrzut sumienia. Dalekie, dzwoniące tory i mosty, po których biegą pociągi oblepione ludźmi. Z każdego okna wychylają się głowy, oczy ciekawe, taksujące, niepewne...

Ziemie zachodnie, ziemie odzyskane.

Coraz dalej na zachód jadą pociągi, mkną samochody, coraz bliżej gór nieznanymi, a swoich, co dzień bardziej swoich.

Białe pasy dróg zaczynają się zwężać i wspinać, kołować i skręcać, ciągle gładkie i śliskie, coraz wyżej i wyżej. Przecinają górskie miasteczka, kręcą się wokół fabryk i uzdrowisk, zbliżają do granicy.

Kończy się dzień, zapalają się reflektory lokomotyw i samochodów, semafony czerwone i zielone coś mówią wtajemniczonym, płoną elektryczne lampy miasteczek i osiedli, bełkocą grzecznie uregulowane rzeki i potoki.

Nie trzeba zmniejszać pędu na gładkich, białych drogach, na torach dzwoniących. Noc ustępuje przed światłem licznych latarni, odzyskany kraj nie chowa się w ciemność.

Poznajcie ziemie zachodnie, ziemie odzyskane.

Hamujcie pęd granica — tu kończy się Polska.

Ci, którzy osiedlili się na ziemiach zachodnich pochodzą z różnych stron kraju i różną mają przeszłość za sobą.

Przybyli z przeludnionych wiosek centralnych województw, gdzie ziemia była dzielona tak długo, aż zostały dla nich śmieszne skrawki, lub nie zostało nic. Przybyli z zabużańskich rozległych osiedli, gdzie ziemia była dobra, lecz panowała nędza, choroby, gdzie brak było najprymitywniejszych urządzeń codziennego życia. Przybyli z miast zniszczo-

nych wojną, odeszli od zgruchotanych fabryk i warsztatów.

Przybyli z obozów jenieckich, gdzie 6 lat dusili się w bezczynności, wrócili z wieloletniej emigracji. Dostali ziemię i warsztaty, zajęli porządne domy, sprowadzili rodziny i powolutku wrastają w kraj zachodni, bogaty, gościnny, rozległy.

Przybyli i dostali, a teraz z kolei dają. Dają swą pracę i wysiłek, doświadczenie i umiejętność. Zazadymiły wysokie komin fabryczne, wypełniły się składy, magazyny i sklepy, ożywiły się szkoły, kina i teatry, coraz częściej, coraz regularniej pędzą po torach pociągi.

W miastach i miasteczkach chodzą jeszcze ludzie, którzy mówią obcym językiem, którzy noszą białe opaski na rękawach. To Niemcy, których początkowo trudno było usunąć, bo któżby pracował, kto gospodarował. Teraz są już zbędni, zastąpili ich prawi gospodarze. Muszą odejść. I odchodzą białymi drogami na zachód, z rodzinami, z wózkami pełnymi dobytku, odjeżdżają wielkimi pociągami nie załadowani, ale i nie prześladowani. Do granicy, gdzie kończy się Polska.

Polski chłop, polski robotnik, polski inteligent rozpatrują się powoli w bogactwach, które zyskali. A bogactwa to ogromne. Węgiel kamienny i brunatny, rudy cynkowe i ołowiane, rudy żelazne, miedziane i niklowe, sole potasowe, ponad 11.000 km. linii kolejowych, tysiące kWh rocznej produkcji energii elektrycznej. Mimo, przysłowiowych wschodnich czarnoziemów, wydajność z 1 ha jest wyższa na ziemiach zachodnich: pszenica — 17,7 q zamiast 11 q, żyto — 17 q zamiast 10,5 q, jęczmień — 19,5 q zamiast 9,4 q, owies 18,7 q zamiast 9,8 q, ziemniaki — 155 q zamiast 105 q, buraki cukrowe 265 q zamiast 175 q.

DA20/36/042 7

Bogato rozwinięty, mało zniszczony przemysł. Fabryki chemiczne i farmaceutyczne, fabryki parowozów, przedsiębiorstwa i tkalnie. Wspaniałe urządzenia szpitalne i sanatoria, uzdrowiska, które przyciągną nie tylko własnych obywateli, lecz i obcych, turystyka górską, zagospodarowane schroniska.

Bogactwo. Wśród tych skarbów pracują ci, którzy patrzą dalej niż dzień dzisiejszy, budują sobie przyszłość, budują przyszłość Polsce. Gromadzą, chronią, mnożą.

Wśród tych bogactw chciwie i prędko „gospodaruja” inni ludzie. Mówią po polsku, licznie osiedlili się na odzyskanych ziemiach. Są stale w ruchu. Zapęniają wagony, jeżdżą na dachach pociągów, wywożą wielkie toboły, handlują, kupują, „szabrują”.

Mają własną politykę, własny plan działania i własny pogląd na ziemie zachodnie. Trzeba wy-

wozić i pustoszyć jak najwięcej, wywozić, wywozić, bo może ten kraj nie zostanie przy nas. Więc łap co się da, zbogać się prędko i w nogi.

Ten kraj przy nas zostanie. Zostanie, mimo ledwie tajonej niemieckiej wściekłości, mimo dziwnego ustosunkowania się pewnych polskich grup zagranicą, mimo pośpiechu pracowitych „szabrowników”.

Ten kraj przy nas zostanie i zakwitnie zoranyymi polami, dymiącymi kominami i polskim tętniącym życiem.

Ten kraj przy nas zostanie, a gładkie białe drogi i tory dzwoniące i mosty rzucone przez rzeki zachodnie prowadzić będą do granicy na Odrze i Nysie i do drugiej granicy długiej i wysnżonej przez wieki — do Bałtyku.

Zręby ustroju

I. KLAJNERMAN

Głosowanie ludowe

„Poraz pierwszy w dziejach politycznych Polski cały naród wypowie się bezpośrednio w powszechnym głosowaniu o najważniejszych, fundamentalnych sprawach polityki Państwa i jego ustroju”... „za dwa miesiące, dnia 30 czerwca wszyscy pełnoletni obywatele naszego kraju odpowiedzą jasno i wyraźnie na trzy zasadnicze pytania, których treść i znaczenie sprowadza się w gruncie rzeczy do tego: czy droga, obrana przez Krajową Radę Narodową, P.K.W.N. i Rząd Jedności Narodowej, zgodna jest z wolą narodu, czy też naród drogę tę odrzuca”... „Lud pracujący Polski niewątpliwie zrozumie olbrzymią wagę historyczną tego aktu, jakim jest głosowanie ludowe i da temu dobitny wyraz w wielkim masowym pochodzie do urn dnia 30 czerwca”.

Tak w lapidarnych słowach ujął Ob. Prezydent w swym końcowym przemówieniu na X sesji K.R.N. sens polityczny głosowania ludowego, którego kształt prawny sformułowany został w dwóch ustawach, uchwalonych na ostatniej sesji K.R.N.; z dnia 27 kwietnia 1946 r. o głosowaniu ludowym i z dnia 28 kwietnia 1946 r. o przeprowadzeniu głosowania ludowego. Pierwsza ustawa normuje w krótkich sześciu artykułach podstawowe zasady głosowania ludowego, które ma poprzedzać wybory do Sejmu i dać odpowiedź na znane powszechnie 3 pytania, dotyczące przyszłej struktury politycznej i gospodarczej Państwa, oraz podstawowych zagadnień jego bytu narodowego, a więc: 1) czy należy znieść Senat i w ten sposób powierzyć losy Państwa jednolitościowemu przedstawicielstwu Narodu, 2) czy należy utrwalić w przyszłej Konstytucji ustrój gospodarczy, oparty na zdobyczach reformy rolnej i unarodowienia podstawowych gałęzi gospodarki krajowej z jednoczesnym utrzymaniem ustawowo zagwarantowanych uprawnień inicjatywy prywatnej, 3) czy Naród uważa za sprawę swego bytu ostateczne utrwalenie granic Rzeczypospolitej na Bałtyku, Odrze i Nysie Łużyckiej. Ustawa zapowiada, że odrębny akt prawny unormuje sposób przeprowadzenia głosowania. Zadanie to spełnia druga ustawa z dnia 28 kwietnia 1946 r. o przeprowadzeniu głosowania ludowego, która już we wstępie nawiązuje do ustawy

z dnia 27 IV. 1946 r., stanowiąc, że za swe zadanie uważa ustalenie form i sposobu przeprowadzenia głosowania ludowego, wyznaczonego na dzień 30 czerwca 1946 r. Wynika stąd, że wstęp ten, który wraz z art. 4 ustawy z dnia 27 IV 1946 r. organicznie łączy obie ustawy w nierozdzielalną całość, nie jest tylko deklaracją, lecz zawiera określoną treść normatywną, a mianowicie, że ustawa jest ordynacją jednorazową i traci z samego prawa moc wraz z przeprowadzeniem głosowania ludowego, wyznaczonego na 30 czerwca 1946 r. i dokonaniem szeregu czynności technicznych, związanych z przeprowadzeniem już głosowaniem. Obecnie przejdziemy do omówienia poszczególnych postanowień ustawy z dnia 28 IV. 1946 r. o przeprowadzeniu głosowania ludowego ze szczególnym uwzględnieniem czynności, jakich mają w ramach tej ustawy dokonać terenowe rady narodowe oraz organy wykonawcze samorządu (zarządy gminne i miejskie).

I. Kto ma prawo głosować?

Głosować będzie każdy obywatel polski zarówno mężczyzna, jak i kobieta, jeżeli kończy 21 lat w dniu głosowania.

A więc zarządy miejskie lub gminne, sporządzając spisy uprawnionych do głosowania (o czym mowa niżej) muszą baczyć, aby do spisów wciągnięto nie tylko tych obywateli obojga płci, którzy ukończyli 21 lat w dniu ogłoszenia ustawy, ale również tych, którzy chociaż w chwili sporządzania spisów nie mają jeszcze 21 lat, ale osiągną ten wiek w dniu 30 czerwca 1946 r.

Nie ma prawa głosowania taki obywatel, który: pozbawiony jest sądowo zdolności do działań prawnych lub został w niej ograniczony (np. ubezwłasnowolniony) albo skazany został po dniu 22 lipca 1944 r. prawomocnym orzeczeniem sądowym na utratę praw publicznych, albo wreszcie pozbawiony jest wolności przez sąd lub inny organ orzekający (np. przez Komisję Specjalną do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym). Ustawa daje więc możność głosowania jak największej liczbie obywateli, ograniczając katalog wyłączeń od

prawa głosowania do najniezbędniejszych z punktu widzenia obowiązującego porządku prawnego.

II. Podział terytorialny kraju dla przeprowadzenia głosowania ludowego.

W celu przeprowadzenia głosowania cały kraj zostaje podzielony na okręgi i obwody głosowania; każde województwo stanowi odrębny okręg głosowania, przy czym okręgami takimi są również miasta: Warszawa i Łódź. Każdy powiat dzieli się na obwody głosowania, obwód głosowania może obejmować najwyżej 3.000 mieszkańców.

Zadanie podziału powiatów na obwody głosowania mają wykonać **prezydja powiatowych rad narodowych**, zaś w miastach wydzielonych z powiatu, oraz w Warszawie i Łodzi — podziału na obwody głosowania dokonają prezydja rad narodowych tych miast. W tych powiatach, w których powiatowe rady narodowe **nie działają** — podziału na obwody głosowania dokonają władze administracji ogólnej I instancji.

Tu należy podkreślić, że nie później, niż **21-go dnia po dniu ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw R. P.**, prezydja powiatowych, wzgl. miejskich rad narodowych miast wydzielonych, oraz Warszawy i Łodzi muszą podać do wiadomości powszechnej we wszystkich gminach lub obwodach miejskich przy pomocy plakatów podział powiatu względnie miasta na obwody głosowania. W plakatach należy jednocześnie wskazać adres biur i godziny urzędowania obwodowych komisji głosowania, adresy lokalów głosowania, termin i miejsce wyłożenia spisów uprawnionych do głosowania, oraz terminy wnoszenia reklamacji, zażaleń i sprzeciwów (art. 21).

III. Generalny Komisarz głosowania ludowego, oraz komisje głosowania.

Ustawa powołuje do życia aparat wykonawczy dla przeprowadzenia głosowania ludowego.

Na czele tego aparatu stoi Generalny Komisarz głosowania ludowego. Generalnego Komisarza i jego zastępcę powołuje nazajutrz po ogłoszeniu ustawy — Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Podległy Generalnemu Komisarzowi aparat składa się z okręgowych i obwodowych komisji głosowania ludowego, a więc dla każdego okręgu głosowania (województwa) istnieje okręgowa, a dla każdego **obwodu** — obwodowa komisja głosowania. Nadzór nad czynnościami okręgowych komisji i ich przewodniczących sprawuje Generalny Komisarz, a nad czynnościami obwodowych komisji — przewodniczący okręgowej komisji, przy czym zarządzenia nadzorcze, wydane w granicach art. 12 ust. (2), nie ulegają zaskarżeniu. Udział wojewódzkich i powiatowych rad narodowych w ustalaniu składu okręgowych i obwodowych komisji głosowania jest nader istotny. Tak więc: każda okręgowa lub obwodowa komisja składa się z przewodniczącego i 4 członków, poza I członkiem, delegowanym do okręgowej lub obwodowej komisji przez wojewodę (w Warszawie i Łodzi — przez Prezydenta Miasta), względnie władzę administracji ogólnej I instancji, pozostałych 3 członków powołują: do okręgowych komisji — wojewódzkie rady narodowe (w Warszawie i Łodzi — rady narodowe tych miast), zaś do obwodowych komisji — powiatowe rady narodowe, a w miastach wydzielonych — miejskie rady narodowe tych miast.

Przewodniczącego okręgowej komisji powołuje Generalny Komisarz spośród kandydatów, przedstawionych przez odnośną wojewódzką radę narodową, a w Warszawie i Łodzi — przez rady narodowe tych miast, natomiast przewodniczącego obwodowej komisji powołuje przewodniczący okręgowej komisji według własnego uznania.

Przewodniczącego i członków komisji okręgowych należy powołać **nie później, niż 10-go dnia od dnia ogłoszenia ustawy**, a więc przed tym terminem muszą wojewódzkie rady narodowe, a w Warszawie i Łodzi — rady narodowe tych miast, zgłosić Generalnemu Komisarzowi kandydatów na przewodniczących odnośnych komisji okręgowych (a ponadto najdalej do końca 10-dniowego terminu powołać 3 członków komisji okręgowych).

Przewodniczących komisji obwodowych powołuje przewodniczący okręgowej komisji nie później, niż 17-go dnia od dnia ogłoszenia ustawy, a **członków komisji obwodowych muszą powołać powiatowe (wzgl. miejskie) rady narodowe najdalej 20-go dnia od dnia ogłoszenia ustawy**. W razie niedotrzymania tego terminu przewodniczący obwodowej komisji sam uzupełni jej skład. W tych samych terminach, trybie i liczbie, co przewodniczący i członkowie komisji głosowania ludowego (okręgowych i obwodowych), należy powołać również ich zastępców.

Należy pamiętać, że przewodniczącym lub członkiem komisji głosowania ludowego może być tylko osoba uprawniona do głosowania (p. w.)

Dla ważności uchwał komisji niezbędne jest quorum złożone z przewodniczącego lub jego zastępcy, oraz 2 członków; uchwały zapadają większością głosów, a w razie równości głosów — rozstrzyga głos przewodniczącego.

IV. Sporządzenie i ustalanie spisów uprawnionych do głosowania.

Obowiązek **sporządzania** spisów osób, uprawnionych do głosowania ciąży na organach wykonawczych samorządu, a więc zarządy miejskie lub gminne muszą spisy te przygotować oddzielnie dla każdego obwodu głosowania najdalej do 20-go dnia od dnia głosowania ustawy.

Do spisu należy wciągnąć każdą osobę uprawnioną do głosowania, a więc która **ukończy 21 lat w dniu głosowania** i nie jest z mocy ustawy pozbawiona prawa głosowania (p. w.), przy czym każdy uprawniony do głosowania zostaje wciągnięty do spisu w tym obwodzie, w którym zamieszkiwał w dniu ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw R. P.

W trosce jednak o to, aby w głosowaniu mogła brać udział jak największa liczba obywateli polskich, ustawa zawiera szczególny przepis, dotyczący repatriantów i przesiedleńców, którzy powrócili, wzgl. zmienili miejsce zamieszkania po dniu ogłoszenia ustawy. Takich obywateli należy na ich żądanie wciągnąć do dodatkowego spisu uprawnionych do głosowania w tym obwodzie, w którym zamieszkali nie później, niż 40-go dnia po dniu ogłoszenia ustawy.

Wynika stąd, że zarządy miejskie lub gminne muszą sporządzać dwa spisy uprawnionych do głosowania: główny, który ustawa nazywa poprostu spisem, oraz dodatkowy, przeznaczony dla repatriantów i przesiedleńców wyżej wymienionych.

Zarządy miejskie lub **gminne winny najpóźniej 21-go dnia** po dniu ogłoszenia ustawy, a więc naza-

jutrz po upływie terminu dla sporządzenia spisów głównych przesłać te spisy dla każdego obwodu w 2 egzemplarzach przewodniczącym poszczególnych obwodowych komisji, a ponadto w jednym egzemplarzu spisy uprawnionych do głosowania dla wszystkich obwodów w danym okręgu — przewodniczącemu odnośnej okręgowej komisji.

Dodatkowe spisy uprawnionych do głosowania, o których mowa wyżej, należy przesłać w tym samym trybie, co spisy główne, najpóźniej 42-go dnia po dniu ogłoszenia ustawy.

42-gi dzień po dniu ogłoszenia ustawy — to najdalszy termin w procedurze, zmierzającej do ustalenia spisów osób uprawnionych do głosowania, gdyż w tym dniu obwodowe komisje ostatecznie ustalają te spisy po ewentualnym uprzednim wprowadzeniu zmian, zarządzonych przez przewodniczącego komisji okręgowej i odtąd w spisie nie wolno czynić żadnych zmian z jednym wyjątkiem, dotyczącym przewodniczącego i członków obwodowej komisji, a także osób, pełniących straż przy komisjach: jeśli osoby te figurują w spisie w innym obwodzie, mogą oddać głos w obwodzie, w którym urzędują w dniu głosowania i w tym celu komisja obwodowa wciągnie je do spisu (głównego) dodatkowo.

V. Publiczna kontrola spisów, reklamacje, zażalenia i sprzeciwy.

Okres między przesłaniem spisów osób uprawnionych do głosowania przewodniczącym obwodowych i okręgowych komisji, a ostatecznym ustaleniem tych spisów, a mianowicie: od 23-go dnia od dnia ogłoszenia do 40-go po dniu ogłoszenia ustawy przeznaczonych jest na publiczną kontrolę spisów, na wnoszenie reklamacji, zażeń i sprzeciwów, oraz ostateczne rozstrzygnięcie zażeń i sprzeciwów, jako podstawy do zarządzenia zmian w spisach przed ich ostatecznym ustaleniem.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że z technicznych względów **spisy dodatkowe** tej kontroli podlegać nie będą i wszystkie przepisy ustawy o wyłożeniu spisów do publicznego wglądu, o wnoszeniu reklamacji, sprzeciwów i zażeń, zawarte w art. 14 do 19 włącznie odnoszą się tylko do spisów głównych, gdyż spisy dodatkowe — w związku z 40-dniowym terminem dla wciągnięcia do nich odnośnych osób — będą przesłane przez zarządy miejskie lub gminne do dnia 42-go po dniu ogłoszenia ustawy. Nie ma więc możliwości przedłożenia tych spisów dodatkowych do wglądu publicznego przed ostatecznym ustaleniem spisów. Dopiero w przeddzień głosowania spisy główne i dodatkowe mają być wyłożone do publicznego przeglądu w biurze obwodowej komisji przez 5 godzin.

Spisy główne uprawnionych do głosowania będą wyłożone w biurze obwodowej komisji codziennie przez 5 godzin w ciągu 7 dni, poczynając od 23-go dnia do 30-go dnia od dnia ogłoszenia ustawy. W tym czasie każda osoba uprawniona do głosowania może je przeglądać, robić z nich wyciągi i wnosić reklamacje.

Reklamacje mogą być pisemne lub ustne do protokołu z powołaniem dowodów i mogą być wnoszone z dwóch powodów: 1) pominięcie osoby uprawnionej lub 2) wciągnięcie do spisu osoby nieuprawnionej do głosowania.

Obwodowa komisja załatwia reklamacje niezwłocznie: w pierwszym przypadku bądź uzupełnia

spis, bądź zawiadamia osobę pominietą w spisie o nieuwzględnieniu jej reklamacji, od takiej uchwały, nie uwzględniającej reklamacji, służy danej osobie w ciągu 2 dni od doręczenia zawiadomienia **zażalenie** do przewodniczącego okręgowej komisji, który rozstrzyga ostatecznie;

w drugim przypadku komisja bądź zwraca reklamację, jako nie uwzględnioną, bądź zawiadamia osobę, której reklamacja dotyczy, że będzie skreślona ze spisu. Osoba, której dotyczy reklamacja, może w ciągu 2 dni od doręczenia zawiadomienia wnieść **sprzeciw** do obwodowej komisji, która na skutek tego albo uchyla swą uchwałę (o skreśleniu ze spisu) albo przesyła sprzeciw jako nieuwzględniony do przewodniczącego okręgowej komisji, który rozstrzyga ostatecznie.

Przewodniczący obwodowej komisji obowiązany jest 35-go dnia po dniu ogłoszenia ustawy przesłać zażalenie i nieuwzględnione sprzeciwy przewodniczącemu okręgowej komisji. Wniesione po tym terminie zażalenia i sprzeciwy będą zwracane jako spóźnione.

Przewodniczący okręgowej komisji rozpoznaje i rozstrzyga otrzymane zażalenia i sprzeciwy do 40-go dnia po dniu ogłoszenia ustawy i na tej podstawie wydaje obwodowym komisjom zarządzenia w przedmiocie wprowadzenia zmian do spisu uprawnionych do głosowania — przed jego ostatecznym ustaleniem w 42-im dniu po dniu ogłoszenia ustawy.

VI. Procedura głosowania, oraz zabezpieczenie tajności i porządku głosowania.

Głosowanie jest tajne. Dla zabezpieczenia tajności głosowania należy w każdym lokalu głosowania urządzić osłonę, za którą głosujący oznacza na karcie swe odpowiedzi. Każda osoba uprawniona do głosowania głosuje osobiście i może oddać głos tylko w jednym obwodzie. Ułomni mogą przy głosowaniu korzystać z pomocy osoby zaufanej.

Głosowanie przeprowadza w każdym obwodzie obwodowa komisja głosowania, która przed rozpoczęciem głosowania zbada, czy urna jest pusta, po czym urnę zamyka i pieczętuje. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny otwierać nie wolno. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do ustalenia jego wyniku muszą być obecni w lokalu głosowania bez przerwy przewodniczący komisji lub jego zastępca i co najmniej dwaj członkowie komisji. Głosowanie trwa bez przerwy od godziny 9-tej do godziny 21-ej. Jeżeli jednak wszyscy uprawnieni do głosowania w danym obwodzie oddali swe głosy, można je zamknąć wcześniej. O godzinie 21-ej przewodniczący komisji zarządzi zamknięcie lokalu głosowania, od tej chwili głosować mogą tylko ci, którzy przybyli do lokalu przed godziną 21-szą.

Ustawa przejęła z ordynacji wyborczej z r. 1922 przepisy, normujące wypadki, gdy wskutek wydarzeń siły wyższej głosowanie nie mogło wogóle się odbyć w dniu oznaczonym albo nie można go było w tym dniu ukończyć lub też nie można było go ukończyć do godziny 21-ej. W takich wypadkach komisja obwodowa może zarządzić odroczenie głosowania na dzień następny albo przedłużyć godziny głosowania poza godzinę 21-szą, o czym jednak należy bezzwłocznie podać do wiadomości publicznej w zwykły sposób w danej miejscowości stosowany. W razie zarządzenia przerwy w głosowaniu, komisja obwodowa winna opieczętować akta głosowania

i urnę, oddając je do przechowania przewodniczącemu, po wznowieniu zaś głosowania Komisja musi protokółarnie stwierdzić, czy pieczęcie nie zostały naruszone.

Głosuje się na urzędowych kartkach do głosowania, sporządzonych z białego papieru i opatrzonych pieczęcią okręgowej komisji głosowania. Urzędowe koperty, do których głosujący wkładają wypełnione karty do głosowania, winny być sporządzone z nieprzezroczystego papieru i opatrzone pieczęcią okręgowej komisji, poza tym nie mogą zawierać żadnego znaku odróżniającego. W odróżnieniu od kart do głosowania, które na całym obszarze kraju muszą być z białego papieru, koperty urzędowe winny być jednakowego koloru i formatu tylko dla danego obwodu. Urzędowe karty do głosowania i koperty otrzymuje każda obwodowa komisja od przewodniczącego właściwej komisji okręgowej. Karta do głosowania, opatrzona pieczęcią okręgowej komisji winna zawierać odbite sposobem mechanicznym (a więc nie ręcznie) pytania, podlegające głosowaniu, wolne miejsce na odpowiedź przy każdym pytaniu, oraz pouczenie dla głosującego o sposobie wypełnienia karty. Przewodniczący lub członek komisji może żądać ustalenia tożsamości głosującego przed oddaniem przezeń głosu. W braku dokumentów, uznanych przez komisję za wystarczające, głosujący może się powołać na świadectwo dwóch osób, znanych komisji. Komisja obwodowa decyduje ostatecznie w sprawie ustalenia tożsamości osoby.

Samo głosowanie odbywa się w ten sposób, że głosujący wymienia wobec komisji swe imię, nazwisko i adres, a po ustaleniu, że figuruje w spisie, otrzyma on urzędową kopertę i kartę do głosowania, udaje się za osłonę, gdzie oznacza na karcie swe odpowiedzi, wkłada kartę do koperty i wręcza przewodniczącemu komisji, który wrzuca kopertę do urny w obecności głosującego. Kartę do głosowania należy wypełnić, przez wpisanie przy każdym pytaniu wyrazu „tak” albo „nie”, przy czym wyraz „tak” można zastąpić **krzyżkami** (jednym lub kilkoma), a wyraz „nie” — **kreską** (obojętne jak przeprowadzoną, pionowo, poziomo, ukośnie, czy w jakikolwiek inny sposób).

Do obowiązków przewodniczącego obwodowej komisji należy czuwanie nad porządkiem w czasie głosowania oraz nad zabezpieczeniem tajności głosowania.

Przewodniczący komisji obwodowej będzie sobie miał oddaną do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile dla zapewnienia wykonania jego zarządzeń, wydanych dla utrzymania spokoju i porządku głosowania. W wykonaniu swych uprawnień przewodniczący może wydawać zarządzenia, zmierzające do zapewnienia głosującym dostępu do lokalu głosowania i do urny, a ponadto usunąć z lokalu każdego, kto nie bierze udziału w głosowaniu lub w jakikolwiek sposób dopuszcza się agitacji w lokalu głosowania z tym jednak, aby w miarę możliwości nie pozbawić takiej osoby prawa oddania głosu. W dniu głosowania zabroniona jest wszelka agitacja, zarówno wewnątrz lokalu głosowania, jak i na zewnątrz w promieniu 100 metrów od lokalu.

VII. Ustalenie wyniku głosowania w obwodzie okręgu i w kraju.

Najważniejszymi są czynności obwodowej komisji, zmierzające do ustalenia wyniku głosowania

w obwodzie, czynności okręgowej komisji dla ustalenia wyniku głosowania w okręgu są już — poza kontrolą wyniku głosowania w obwodzie i jego ostatecznego ustalenia — raczej natury mechanicznej. Do ustalenia wyniku głosowania obwodowa komisja przystępuje niezwłocznie po zamknięciu głosowania. Odbywa się ono w sposób następujący: naprzód oblicza się i ustala protokółarnie ilość kopert złożonych w urnie, oraz liczbę osób głosujących na podstawie dokonanych w spisie notatek; liczba kopert i liczba głosujących winny się zgadzać; w razie różnicy w obu tych liczbach, należy w protokole podać przypuszczalną przyczynę tej niezgodności. Następnie przewodniczący komisji wyjmując kolejno z każdej koperty kartę do głosowania i po zbadaniu jej ważności odczytuje odpowiedzi na pytania, dwaj zaś członkowie komisji, każdy z osobna, jednocześnie notują i obliczają ilość odpowiedzi ważnych, oddzielnie potwierdzających i oddzielnie zaprzeczających na poszczególne pytanie.

Arkusze obliczenia głosów podpisuje przewodniczący i obecni członkowie komisji, po czym dołącza się je do protokołu.

Komisja obwodowa stwierdza nieważność karty do głosowania, jeżeli karta: 1) wrzucona została do urny bez koperty lub w kopercie nieurzędowej, 2) nie jest opatrzona w pieczęć okręgowej komisji, głosowania, 3) wypełniona jest niezgodnie z ustalonym przez ustawę sposobem głosowania (p. w.). Komisja stwierdzi ponadto nieważność karty do głosowania, sporządzonej w sposób sprzeczny z przewidzianym w ustawie (np. nie z białego papieru, zawierającą pytanie odbite sposobem nie mechanicznym lub na której brak pouczenia o sposobie wypełnienia karty) lub włożonej do koperty niewłaściwej dla danego obwodu (innego koloru lub formatu) albo do koperty właściwej wprawdzie, lecz oznaczonej prócz pieczęci urzędowej jakimkolwiek znakiem odróżniającym. Jeżeli w kopercie znaleziono kilka kart jednakowo wypełnionych, uznaje się za ważną tylko jedną kartę; jeżeli zaś karty są wypełnione różnie, uznaje się je wszystkie za nieważne. Jeżeli głosujący włożył do koperty kartę niewypełnioną, karta jest ważna, przy czym uważa się, że głosujący udzielił odpowiedzi potwierdzających.

Komisja obwodowa opakuje i opieczętuje osobno: karty ważne, umieszczając na opakowaniu napis, wskazujący obwód głosowania, karty nieważne i karty uznane za ważne, mimo kwestionowania ich ważności przez członków komisji. Karty ostatnich dwóch grup należy oznaczyć numerami porządkowymi, a w protokole należy podać powody uznania tych kart za ważne lub nieważne. Jeżeli karta została unieważniona z powodu wady koperty, należy do karty dołączyć kopertę.

Ze swych czynności, zmierzających do ustalenia wyniku głosowania, komisja sporządza protokół, który ma zawierać: liczbę uprawnionych do głosowania, liczbę oddanych głosów, liczbę głosów nieważnych, ilość głosów zakwestionowanych, ilość odpowiedzi potwierdzających poszczególne pytanie i ilość odpowiedzi zaprzeczających poszczególnemu pytaniu. Protokół ten należy wraz z arkuszami obliczenia głosów, kartami oddanymi podczas głosowania, oraz spisami osób uprawnionych do głosowania — przesłać niezwłocznie okręgowej komisji,

przy czym każdy z członków komisji, obecny przy ustalaniu wyniku głosowania, może zgłosić uwagi do protokołu lub przesłać je wprost na piśmie okręgowej komisji.

Okręgowa komisja przystępuje do ustalenia wyniku głosowania w okręgu trzeciego dnia po głosowaniu. Komisja okręgowa po uprzednim zbadaniu, czy pieczęcie są nienaruszone, zdejmując je z opakowania, zawierającego karty do głosowania, a nadesłanego przez komisję obwodową, po czym — po zbadaniu uchwał komisji obwodowych o ważności lub nieważności **kwestionowanych** kart do głosowania — ustala ostatecznie wynik głosowania w poszczególnych obwodach. Komisja okręgowa poprawia jawne błędy arytmetyczne, może również w razie potrzeby wezwać przewodniczących obwodowych komisji do udzielenia wyjaśnień.

Po ustaleniu wyniku głosowania w obwodach komisja okręgowa sporządza dla całego okręgu w 2 egzemplarzach następujące zestawienie liczbowe: uprawnionych do głosowania, głosujących, głosów nieważnych, odpowiedzi ważnych, potwierdzających poszczególne pytanie, odpowiedzi ważnych zaprzeczających poszczególnemu pytaniu. Okręgowa komisja załącza jeden egzemplarz zestawienia do protokołu sporządzonego ze swych czynności, a drugi przesyła do Głównego Urzędu Statystycznego. Protokół wraz z arkuszami zestawienia i protokół obwodowych komisji należy bezzwłocznie przesłać Generalnemu Komisarzowi.

Na podstawie otrzymanych wyników głosowania w okręgach, Generalny Komisarz ogłasza wyniki głosowania ludowego w całym kraju w „Monitorze Polskim“ w dwunastym dniu po głosowaniu, a więc 12 lipca wiadomy będzie oficjalny wynik głosowania.

Poza przytoczonymi wyżej przepisami o sposobie przeprowadzenia głosowania ludowego ustawa zawiera normy o karach za uchylenie się od obowiązku uczestniczenia w pracach komisji, oraz o kosztach głosowania. Tu należy zaznaczyć, że gmina, w której mieści się siedziba komisji, obowiązana jest dostarczyć na swój koszt lokal, urny, sprzętów i przyborów do pisania dla komisji, a ponadto ponosi ona koszty sporządzenia spisów osób uprawnionych do głosowania, oraz urządzenia zasłon w lokalach głosowania. Pozostałe wydatki związane z głosowaniem ludowym ponosi Skarb Państwa.

W zakończeniu niniejszego artykułu podajemy kalendarz czynności głosowania ludowego.

Bieg terminów tych czynności liczy się od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 28.IV.1946 r. o przeprowadzeniu głosowania ludowego, to znaczy **od dnia 10 maja 1946 r.**, w którym to dniu ustawa została ogłoszona w Dzienniku Ustaw R. P. Tak więc:

- 1) nie później, niż 11 maja — Prezydium Krajowej Rady Narodowej powołuje Generalnego Komisarza Głosowania Ludowego i jego zastępcę;
- 2) nie później, niż 20 maja — wojewódzkie rady narodowe, oraz rady narodowe miast Warszawy i Łodzi zgłaszają Generalnemu Komisarzowi kandydatów na przewodniczących okręgowych komisji oraz powołują każda 3 członków tejże komisji; przed upływem tego terminu Generalny Komisarz powołuje przewodniczących okręgowych komisji, a wojewodowie (w Warszawie i Łodzi — Prezyden-

ci miast) delegują po 1 członku do odnośnej komisji okręgowej;

- 3) nie później, niż 27 maja — przewodniczący okręgowej komisji powołuje przewodniczących komisji obwodowych, wchodzących w skład danego okręgu;
- 4) nie później, niż 30 maja — powiatowe rady narodowe, wzgl. rady narodowe miast wydzielonych, powołują po 3 członków Komisji Obwodowej, a władze administracji ogólnej I instancji delegują do komisji po 1 członku;
- 5) do dnia 30 maja — zarządy miejskie lub gminne sporządzają oddzielnie dla każdego obwodu głosowania w 3-ch egzemplarzach spisy osób, uprawnionych do głosowania, wciągając każdego uprawnionego do spisu w tym obwodzie, w którym zamieszkiwał w dniu ogłoszenia ustawy, zaś repatriantów, którzy powrócili do kraju **po tym terminie**, wzgl. obywatele, którzy również po tym terminie zmienili miejsce zamieszkania — na ich żądanie do dodatkowego spisu uprawnionych do głosowania, w tym obwodzie, w którym zamieszkali nie później, niż 20 czerwca 1946 r.;
- 6) nie później, niż 1 czerwca — zarządy miejskie lub gminne prześlą spisy osób uprawnionych do głosowania przewodniczącym obwodowych komisji w 2 egzemplarzach, oraz przewodniczącemu okręgowej komisji w 1 egzemplarzu;
- 7) nie później niż 1 czerwca — prezydja powiatowych, a w miastach wydzielonych — miejskich rad narodowych — ogłaszają we wszystkich gminach (obwodach miejskich) za pomocą plakatów o podziale powiatu (miasta) na obwody głosowania z jednoczesnym wskazaniem biura i godzin urzędowania obwodowych komisji, lokalów głosowania, terminów i miejsca wyłożenia spisów osób uprawnionych do głosowania, oraz wnoszenia reklamacji, zażaleń i sprzeciwów;
- 8) od 3 czerwca do 9 czerwca włącznie — należy wykladać codziennie przez 5 godzin w biurze obwodowej komisji spisy osób uprawnionych do głosowania;
- 9) do dnia 15 czerwca — przewodniczący obwodowej komisji prześle zażalenia i nieuwzględnione sprzeciwy przewodniczącemu okręgowej komisji;
- 10) do dnia 20 czerwca — przewodniczący okręgowej komisji rozpozna otrzymane zażalenia i sprzeciwy, oraz nakaże obwodowym komisjom ewentualne wprowadzenie zmian do spisów osób uprawnionych do głosowania;
- 11) nie później, niż 22 czerwca — obwodowa komisja — po ewentualnym uprzednim wprowadzeniu do spisu zmian, zarządzonych przez przewodniczącego okręgowej komisji — ustala ostatecznie spis osób, uprawnionych do głosowania;
- 12) nie później, niż 22 czerwca — zarządy miejskie lub gminne prześlą sporządzone oddzielnie dla każdego obwodu głosowania **spisy dodatkowe** — przewodniczącym obwodowych komisji w 2 egzemplarzach, oraz przewodniczącemu okręgowej komisji — w 1 egzemplarzu;
- 13) 29 czerwca — należy wyłożyć w biurze obwodowej komisji do publicznego przeglądu przez

USTAWA

z dn. 27 kwietnia 1946 r.

O głosowaniu ludowym

- Celem umożliwienia Narodowi bezpośredniego wypowiedzenia się w sprawie zasad przyszłej Konstytucji, oraz w sprawie doniosłych przemian społeczno-gospodarczych i politycznych, jakim po zwycięskiej wojnie z najeżdżącą hitlerowskim uległy podstawy bytu narodowego — stanowi się, co następuje:

Art. 1.

Przed zarządzeniem wyborów do Sejmu zostanie przeprowadzone głosowanie ludowe.

Art. 2.

Głosowanie ludowe odpowie na następujące pytania:

- a) czy jesteś za zniesieniem senatu,
- b) czy chcesz utrwalenia w przyszłej Konstytucji ustroju gospodarczego, wprowadzonego przez reformę rolną i unarodowienie podstawowych gałęzi gospodarki krajowej z zachowaniem

ustawy uprawnień inicjatywy prywatnej.

- c) czy chcesz utrwalenia zachodnich granic Państwa Polskiego na Bałtyku, Odrze i Nisie Łużyckiej?

Art. 3.

Głosowanie Ludowe odbędzie się na całym obszarze Państwa dnia 30 czerwca 1946 r.

Art. 4.

Osobna ustawa określi przepisy o przeprowadzeniu głosowania ludowego.

Art. 5.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i wszystkim Ministrom.

Art. 6.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dn. 28 kwietnia 1946 r.

O przeprowadzeniu głosowania ludowego

Celem przeprowadzenia głosowania ludowego, zarządzanego ustawą z dnia 27 kwietnia 1946 r. o głosowaniu ludowym stanowi się, co następuje:

Prawo głosowania.

Art. 1.

Prawo głosowania ma każdy obywatel polski bez różnicy płci, który w dniu głosowania ukończy 21 lat, jeżeli nie jest:

- a) pozbawiony zdolności do działań prawnych lub w niej ograniczony,
- b) skazany po dniu 22 lipca 1944 r. prawomocnym orzeczeniem sądowym na utratę praw publicznych,
- c) pozbawiony wolności przez sąd lub inny organ orzekający.

Okręgi i obwody.

Art. 2.

Okręg głosowania obejmuje obszar województwa. Obszary miast: Warszawy i Łodzi tworzą osobne okręgi.

Art. 3.

1) Każdy powiat (miasto wydzielone), wchodzący w skład okręgu głosowania, dzieli się na obwody głosowania, liczące najwyżej 3.000 mieszkańców.

2) Podziału powiatów na obwody głosowania dokonają prezydya powiatowych rad narodowych, zaś w miastach wydzielonych — prezydya rad narodowych tych miast.

3) Podziału obszaru miast: Warszawy i Łodzi na obwody głosowania dokonają prezydya rad narodowych tych miast.

4) W powiatach, w których nie działają powiatowe rady narodowe, podziału na obwody głosowania dokonają powiatowe władze administracji ogólnej.

Spisy uprawnionych do głosowania.

Art. 4.

1) Spisy osób uprawnionych do głosowania oddzielnie dla każdego obvodu głosowania, sporządzą w trzech egzemplarzach zarządy miejskie bądź gminne w ciągu 20 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2) Każdy uprawniony do głosowania będzie wciągnięty do spisu (ust. 1) w obwodzie, w którym zamieszkiwał w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

3) Obywatele, którzy powrócili z zagranicy (repatrianci) lub zmienili miejsce zamieszkania po dniu

wejścia w życie niniejszej ustawy, będą wciągnięci na swoje żądanie do dodatkowego spisu osób uprawnionych do głosowania w obwodzie, w którym zamieszkaliby, nie później, niż 40-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Generalny Komisarz i komisje.

Art. 5.

Generalnego Komisarza Głosowania Ludowego i jego zastępcę powołuje Prezydium Krajowej Rady Narodowej nie później, niż następnego dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 6.

1) W każdym okręgu głosowania tworzy się okręgową komisję głosowania ludowego.

2) Okręgowa Komisja składa się:

a) z przewodniczącego, powołanego przez Generalnego Komisarza Głosowania Ludowego z pośród kandydatów, zgłoszonych przez wojewódzką radę narodową, a w miastach: Warszawie i Łodzi — przez rady narodowe tych miast,

b) z czterech członków, w tym: trzech — powołanych przez wojewódzką radę narodową, a w miastach: Warszawie i Łodzi — przez rady narodowe tych miast, oraz jednego, delegowanego przez wojewodę (w miastach: Warszawie i Łodzi — przez prezydenta miasta).

3) Przewodniczący i członkowie komisji okręgowych będą powołani nie później, niż w 10 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 7.

1) W każdym obwodzie tworzy się obwodową komisję głosowania ludowego.

2) Obwodowa komisja składa się:

a) z przewodniczącego, powołanego przez przewodniczącego okręgową komisję,

b) z czterech członków, w tym: trzech powołanych przez powiatowe (miejskie) rady narodowe oraz jednego, delegowanego przez powiatową władzę administracji ogólnej.

3) Przewodniczący obwodowej komisji będzie powołany nie później, niż w 17 dni, członkowie obwodowej komisji — nie później, niż w 20 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

4) W razie niepowołania w terminie członków obwodowej komisji, przewodniczący tej komisji uzupełnia skład członkami przez siebie powołanymi.

Art. 8.

Przewodniczącym lub członkiem komisji głosowania ludowego może być tylko osoba uprawniona do głosowania.

Art. 9.

Jednocześnie z powołaniem przewodniczących i członków komisji głosowania ludowego zostaną powołani w tym samym trybie i w tej samej liczbie — ich zastępcy.

Art. 10.

1) Do ważności uchwał komisji niezbędna jest obecność przewodniczącego oraz co najmniej połowy członków.

2) Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący głosuje na równi z innymi członkami, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 11.

1) Jeden z członków komisji prowadzi protokół obrad.

2) Protokoły podpisują przewodniczący oraz członkowie komisji, obecni na posiedzeniu.

Art. 12.

1) Nadzór nad czynnościami okręgowych komisji i ich przewodniczących sprawuje Generalny Komisarz, a nad czynnościami obwodowych komisji — przewodniczący okręgowej komisji.

2) Nadzór uprawnia do żądania wyjaśnień, uchylenia sprzecznych z prawem uchwał komisji lub postanowień przewodniczącego oraz do usuwania lub żądania usunięcia dostrzeżonych uchybień.

3) Zarządzenia nadzorcze nie ulegają zaskarżeniu.

Ustalanie spisu uprawnionych do głosowania.

Art. 13.

1) Spisy uprawnionych do głosowania będą nie później niż 21-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy przesłane przewodniczącym obwodowych komisji w dwóch egzemplarzach, oraz przewodniczącemu okręgowej komisji w jednym egzemplarzu.

2) Dodatkowe spisy (art. 4 ust. 3) będą przesłane w tym samym trybie nie później, niż 42-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 14.

1) Spisy uprawnionych do głosowania będą wyłożone w biurze obwodowej komisji codziennie przez 5 godzin, począwszy od dnia 23-go do dnia 30-go od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2) W czasie wyłożenia spisów każdy uprawniony do głosowania może je przeglądać, robić z nich wyciągi, oraz wnosić reklamacje.

Art. 15.

1) Reklamacje mogą być wnoszone:

a) z powodu pominięcia w spisie uprawnionego do głosowania,

b) z powodu wciągnięcia do spisu osoby nieuprawnionej do głosowania.

2) Reklamacje wnosi się na piśmie lub ustnie do protokołu ze wskazaniem dowodów.

3) Obwodowa komisja załatwia reklamacje niezwłocznie, w razie potrzeby — może komisja żądać przedłożenia bądź uzupełnienia dowodów.

Art. 16.

1) Obwodowa komisja po załatwieniu reklamacji z powodu pominięcia w spisie uprawnionego do głosowania:

a) bądź uzupełnia spis, uprawnionych do głosowania,

b) bądź zawiadomi osobę pominiętą w spisie, że reklamacja nie została uwzględniona.

2) Od uchwały obwodowej komisji nie uwzględ-

nijącej reklamacji, służy osobie pominiętej w spisie, w ciągu dwóch dni od doręczenia zawiadomienia zażalenie do przewodniczącego okręgowej komisji, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 17.

1) Obwodowa komisja po załatwieniu reklamacji z powodu wciągnięcia do spisu osoby, nieuprawnionej do głosowania:

a) bądź zwróci reklamację, jako nieuwzględnioną,

b) bądź zawiadomi osobę, której reklamacja dotyczy, że będzie skreślona ze spisu uprawnionych do głosowania.

2) Osoba, której dotyczy reklamacja, ma prawo w ciągu dwóch dni od doręczenia zawiadomienia wnieść sprzeciw do obwodowej komisji.

3) Obwodowa komisja po zapoznaniu się z treścią sprzeciwu:

a) bądź uchyli swą poprzednią uchwałę,

b) bądź prześle sprzeciw, jako nieuwzględniony, przewodniczącemu okręgowej komisji, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 18.

1) Przewodniczący obwodowej komisji w 35 dni po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy prześle zażalenie i nieuwzględnione sprzeciwy przewodniczącemu okręgowej komisji.

2) Zażalenia i sprzeciwy, wniesione po tym terminie, będą zwracane jako spóźnione.

Art. 19.

Przewodniczący okręgowej komisji rozpoznaje do 40-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy otrzymane zażalenia i sprzeciwy, nakazując obwodowym komisjom wprowadzenie potrzebnych zmian do spisu uprawnionych do głosowania.

Art. 20.

1) Obwodowa komisja nie później niż 42-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy wprowadzi do spisu uprawnionych do głosowania zmiany, jeśli były one zarządzone przez przewodniczącego okręgowej komisji. Po wprowadzeniu tych zmian albo po stwierdzeniu braku zarządzeń w tej mierze spis uprawnionych do głosowania uważa się za ustalony ostatecznie i odtąd żadnych zmian czynić w nim nie wolno, chyba, że zajdą warunki przewidziane w art. 26 ust. 3.

2) Ostatecznie ustalony spis uprawnionych do głosowania, oraz spis dodatkowy (art. 4 ust. 3) mają być w przededniu głosowania wyłożone do publicznego przeglądu przez 5 godzin w biurze obwodowej komisji.

Publiczne ogłoszenie.

Art. 21.

Prezydya powiatowych (miejskich) rad narodowych nie później, niż 21-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ogłaszają we wszystkich gminach (obwodach miejskich) za pomocą plakatów o podziale powiatu (miasta) na obwody głosowania ze wskazaniem biura i godzin urzędowania obwodowych komisji i lokalów głosowania, tudzież termin i miejsce wyłożenia spisów uprawnionych do głosowania i wnoszenia reklamacji, zażaleń i sprzeciwów.

Głosowanie.

Art. 22.

1) Głosowanie jest tajne.

2) Głosowanie w obwodach przeprowadzają obwodowe komisje głosowania ludowego.

3) Głosowanie trwa od godz. 9-ej do 21-ej bez przerwy, może być jednak zamknięte wcześniej, jeżeli wszyscy uprawnieni do głosowania w danym obwodzie oddali swe głosy.

4) Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do ustalenia jego wyniku w lokalu głosowania będą obecni bez przerwy przewodniczący lub jego zastępca i co najmniej dwaj członkowie komisji.

Art. 23.

W dniu głosowania nie wolno:

a) wygłaszać przemówień, rozdawać ulotek, ani też w inny sposób agitować zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz lokalu głosowania w promieniu 100 metrów od tego lokalu,

b) wchodzić do lokalu głosowania osobom nie biorącym udziału w głosowaniu.

Art. 24.

1) Przewodniczący obwodowej komisji czuwa nad zapewnieniem porządku w czasie głosowania, a także nad zabezpieczeniem tajności głosowania.

2) Przewodniczący obwodowej komisji może:

a) usunąć z lokalu głosowania każdego wykraczającego przeciwko przepisom porządkowym, zawartym w artykule poprzedzającym, wszakże nie pozbawiając go w miarę możliwości prawa oddania głosu,

b) wydawać zarządzenia, zmierzające do zapewnienia głosującym dostępu do lokalu i do urny.

3) W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, zmierzających do zapewnienia spokoju i porządku głosowania, władze bezpieczeństwa publicznego oddadzą do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

Art. 25.

Przed rozpoczęciem głosowania komisja zbada, czy urna jest pusta, po czym urnę zamknie i zapieczętuje. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny otwierać nie wolno.

Art. 26.

1) Każdy uprawniony głosuje osobiście i może oddać głos tylko w jednym obwodzie.

2) Ułomni mogą posługiwać się przy głosowaniu pomocą osoby zaufanej.

3) Przewodniczący i członkowie obwodowej komisji, tudzież osoby pełniące straż przy komisjach, jeśli wciągnięci są do spisu głosujących w innym obwodzie, mogą oddać głos w obwodzie, w którym w dniu głosowania urzędują, w tym celu obwodowa komisja wciągnie ich do spisu dodatkowego.

Art. 27.

1) Przewodniczący i członkowie obwodowej komisji mogą zażądać od głosującego przed oddaniem przez niego głosu ustalenia jego tożsamości.

2) Głosujący, nie posiadający dokumentów, uznanych przez komisję za wystarczające, może się powołać na świadectwo dwóch wiarygodnych osób znanych komisji.

3) Decyzja komisji w sprawie tożsamości osoby jest ostateczna.

Art. 28.

1) Głosowanie odbywa się w następujący sposób: głosujący wymienia wobec komisji swe imię, nazwisko i adres, gdy zostanie stwierdzone, że jest wciągnięty do spisu, otrzymuje on urzędową kopertę i kartę do głosowania, po oznaczeniu za osłoną na karcie swych odpowiedzi głosujący wkłada kartę do koperty i doręcza przewodniczącemu komisji, który w jego obecności wrzuca kopertę do urny.

2) Odpowiedzi na pytania udziela się przez wpisanie do karty wyrazu „tak” lub wyrazu „nie” przy każdym pytaniu. Wyraz „tak” może być zastąpiony krzyżykami, wyraz „nie” może być zastąpiony kreską.

3) W lokalu głosowania mają być urządzone osłony, zabezpieczające tajność głosowania.

Art. 29.

1) Urzędowych kart do głosowania i kopert dostarczy obwodowym komisjom przewodniczący okręgowej komisji.

2) Karty do głosowania będą sporządzone z białego papieru i opatrzone pieczęcią okręgowej komisji.

3) Karta ma zawierać odbite sposobem mechanicznym: pytania, podlegające głosowaniu, wolne miejsce na odpowiedź oraz pouczenie dla głosującego o sposobie wypełnienia karty.

4) Wzór karty do głosowania zawiera załącznik do niniejszej ustawy.

Art. 30.

1) Koperty urzędowe będą sporządzone z papieru nieprzezroczystego i opatrzone pieczęcią okręgowej komisji.

2) Koperty w każdym obwodzie będą jednakowego koloru i formatu. Prócz pieczęci koperty nie mogą być oznaczone żadnym znakiem odróżniającym.

Art. 31.

1) Głosowania przerywać nie wolno.

2) O godzinie 21-ej przewodniczący zarządzi zamknięcie lokalu głosowania. Odtąd głosować mogą ci tylko, którzy przybyli do lokalu przed godziną 21.

3) Gdyby wskutek wydarzeń siły wyższej nie można było odbyć lub ukończyć głosowania w dniu oznaczonym albo ukończyć głosowania do godziny 21, komisja może zarządzić odroczenie głosowania do dnia następnego lub też przedłużyć godziny głosowania poza godzinę 21. Zarządzenie takie winno być natychmiast podane do publicznej wiadomości w sposób używany w danej miejscowości.

4) W razie przerwania głosowania komisja opieczętuje akta głosowania i urnę i odda do przechowania przewodniczącemu. Po ponownym podjęciu głosowania komisja stwierdzi protokółarnie, czy pieczęcie były nie naruszone.

Ustalenie wyniku głosowania w obwodzie.

Art. 32.

1) Obwodowa komisja niezwłocznie po zamknięciu głosowania przystąpi do ustalenia jego wyniku.

2) Ustalenie wyniku głosowania w obwodzie rozpoczyna się od obliczenia i zaprotokółowania ilości kopert złożonych w urnie i ustalenia liczby głosujących na podstawie notatek w ich spisie; gdyby ilość kopert w urnie różniła się od ilości głosujących, komisja poda w protokole przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

3) Po ukończeniu powyższych czynności przewodniczący wyjmuje osobno z każdej koperty karty do głosowania, bada ich ważność, po czym odczytuje odpowiedzi na pytania, jednocześnie dwaj członkowie komisji notują i obliczają każdy z osobna ilość odpowiedzi ważnych, osobno potwierdzających i osobno zaprzeczających na poszczególne pytania.

4) Arkusze obliczania głosów podpisane przez przewodniczącego i obecnych członków komisji dołączają się do protokołu.

Art. 33.

1) Nieważność karty do głosowania stwierdza obwodowa komisja.

2) Nieważne są karty do głosowania:

a) wrzucone do urny bez kopert lub w kopertach nieurzędowych,

b) nieopatrzone pieczęcią okręgowej komisji głosowania ludowego,

c) wypełnione niezgodnie z przepisem art. 28.

3) Niewypełnione przez głosującego karty do głosowania są ważne, przy czym uważa się, że głosujący udzielił odpowiedzi potwierdzających.

4) Z kilku kart, znalezionych w kopercie, jednako-
wemu wypełnionych, może być uznana za ważną
jedna tylko karta, jeżeli natomiast znaleziono w ko-
percie karty różnie wypełnione, wszystkie karty
uznane będą za nieważne.

Art. 34.

1) Karty ważne, oddane w głosowaniu, komisja
opakuje, opieczetkuje i umieści na opakowaniu na-
pis, wskazujący obwód głosowania.

2) Karty nieważne, tudzież karty uznane za waż-
ne, pomimo kwestionowania ich ważności przez
członków komisji, będą opatrzone numerami po-
rządkowymi i opakowane osobno; komisja poda
w protokole powody uznania tych kart za ważne
lub nieważne. Jeżeli powodem unieważnienia karty
była wadliwość koperty, do karty ma być dołączona
koperta.

3) Zdjęcie pieczęci z opakowania, zawierającego
karty do głosowania, może nastąpić tylko na po-
siadaniu okręgowej komisji po zbadaniu, czy pieczęcie
są nienaruszone.

Art. 35.

1) Obwodowa komisja sporządza protokół ze
swych czynności.

2) Protokół ma zawierać:

- a) liczbę uprawnionych do głosowania,
- b) liczbę oddanych głosów,
- c) ilość głosów nieważnych,
- d) ilość głosów zakwestionowanych,
- e) ilość odpowiedzi ważnych, potwierdzających
poszczególne pytanie,
- f) ilość odpowiedzi ważnych, zaprzeczających po-
szczególnemu pytaniu.

3) Protokół wraz z arkuszami obliczenia głosów,
kartami oddanymi podczas głosowania oraz spisami
uprawnionych do głosowania będzie przesłany nie-
zwłocznie okręgowej komisji.

4) Każdy z obecnych przy ustaleniu wyniku gło-
sowania w obwodzie może zgłosić uwagi do pro-
tokółu lub przesłać je na piśmie okręgowej komisji.

Ustalenie wyniku głosowania w okręgu.

Art. 36.

1) Okręgowa komisja w trzecim dniu po głosowa-
niu przystąpi do ustalenia wyniku głosowania
w okręgu.

2) Okręgowa komisja zbada uchwały obwodo-
wych komisji o ważności lub nieważności kwes-
tionowanych kart do głosowania i ustali ostatecznie
wynik głosowania w poszczególnych obwodach.

3) Okręgowa komisja poprawi jawne błędy ary-
tmetyczne w obliczeniach, o innych zaś uchybieniach
uczyni wzmiankę w protokole.

4) Okręgowa komisja może w razie potrzeby we-
zwać przewodniczących obwodowych komisji do
udzielenia wyjaśnień.

Art. 37.

1) Po ukończeniu tej czynności okręgowa komisja
sporządzi dla całego okręgu w dwóch egzemplarzach
zestawienie następujących liczb:

- a) uprawnionych do głosowania,
- b) głosujących,
- c) głosów nieważnych,
- d) odpowiedzi ważnych, potwierdzających po-
szczególne pytanie,
- e) odpowiedzi ważnych, zaprzeczających poszcze-
gólnemu pytaniu.

2) Jeden egzemplarz zestawienia, podpisany przez
przewodniczącego i obecnych członków komisji bę-
dzie załączony do protokółu, drugi zaś — przesłany
Głównemu Urzędowi Statystycznemu,

3) Okręgowa komisja sporządzi protokół ze swo-
ich czynności,

4) Protokół wraz z arkuszem zestawienia i pro-
tokółami obwodowych komisji przesłany będzie nie-
zwłocznie Generalnemu Komisarzowi,

Ogłoszenie wyniku głosowania,

Art. 38.

Generalny Komisarz ogłosi wynik głosowania lu-
dowego w Monitorze Polskim w dwunastym dniu
po głosowaniu,

Środki przymuszenia,

Art. 39.

1) Wobec osób, które bez dostatecznego uspra-
wiedliwienia uchylają się od obowiązku uczestnicze-
nia w pracach komisji, stosowana będzie, jako śro-
dek przymuszenia, pieniężna kara porządkowa do
1,000 zł,

2) Do stosowania środków przymusowych wobec
członków komisji powołani są przewodniczący tych
komisji, zaś wobec przewodniczących komisji obwo-
dowych przewodniczący komisji okręgowych.

3) Przewodniczący uchyli orzeczenie o karze,
jeżeli osoba ukarana — w ciągu 3 dni od doręczenia
jej orzeczenia przedstawi dostateczne usprawiedli-
wienie.

4) Kara porządkowa nałożona dwukrotnie na tę
samą osobę, pociąga za sobą z mocy samego prawa
utrata mandatu.

5) Karę porządkową ściąga się w trybie postępo-
wania przymusowego w administracji.

Koszty głosowania ludowego.

Art. 40.

Pisma, podania, odpisy i pełnomocnictwa w spra-
wach głosowania ludowego wolne są od opłat stem-
powych.

Art. 41.

1) Generalny Komisarz i przewodniczący okręgo-
wych komisji pobierają za czas urzędowania diety
i otrzymują zwrot kosztów podróży.

2) Członkowie komisji pobierają diety za dni
rzeczywistej pracy w komisji, jeżeli z tytułu tej pra-
cy ponoszą uszczerbek w swoim zawodzie, nadto
członkom komisji, zamieszkałym poza miejscem
urzędowania służy prawo do zwrotu kosztów po-
dróży.

3) Wysokość diet i kosztów podróży oraz zasady
pobierania tych należności ustala Prezes Rady. Mi-
nistrów.

Art. 42.

1) Lokalu, urny, sprzętów i przyborów do pisa-
nia dla komisji dostarczy na własny koszt gmina, w któ-
rej mieści się siedziba komisji.

2) Gmina poniesie również koszty sporządzenia
spisów i urządzenia zasłon w lokalach głosowania.

3) Wszystkie inne wydatki, połączone z prze-
wodzeniem głosowania ponosi Skarb Państwa.

4) Wykazy wydatków, które ponosi Skarb Pań-
stwa, będą dostarczone Prezesowi Rady Ministrów
najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po dniu głosowa-
nia.

Przepisy końcowe.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Preze-
sowi Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrami:
Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych, Skar-
bu oraz Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 44.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogło-
szenia.

5 godzin — ostatecznie ustalone spisy osób, uprawnionych do głosowania, oraz spisy dodatkowe;

14) 30 czerwca — głosowanie ludowe, oraz ustalenie wyniku głosowania w obwodzie;

15) 3 lipca — ustalenie wyniku głosowania w okręgu;

16) 12 lipca — ogłoszenie przez Generalnego Komisarza w „Monitorze Polskim” wyniku głosowania w kraju.

FR. WÓJCICKI

O drugiej izbie ustawodawczej

(Na marginesie referendum)

W głosowaniu ludowym, jakie odbędzie się dnia 30 czerwca 1946 r. każdy głosujący ma wypowiedzieć się, czy jest za zniesieniem drugiej izby parlamentarnej, nazywanej w naszej konstytucji marcowej senatem.

Pytanie to dotyczy ważnej zasady naszego przyszłego ustroju państwowego. Wynik głosowania ludowego zadecyduje, czy w jesiennych wyborach, naród będzie wybierał posłów i senatorów czy tylko posłów. Według art. 2 obowiązującej konstytucji marcowej z dnia 17 marca 1921 r. organami narodu w zakresie ustawodawstwa są sejm i senat. Wola ludu, wyrażona w powszechnym głosowaniu ludowym, pozwoli rządowi w tym przełomowym i dynamicznym okresie — w razie pozytywnego wyniku głosowania odnośnie pierwszego pytania — na pójście przy zarządzaniu wyborów po linii życzeń narodu.

W związku z powyższym wydaje się pożyteczną rzeczą spojrzeć wstecz na rozwój, rolę i znaczenie drugiej izby prawodawczej. Przypomnijmy, że drugie zgromadzenie ustawodawcze nazywało się lub nazywa się w innych krajach: izbą wyższą, izbą lordów czy magnatów lub izbą panów, podczas gdy sejm nosi nazwę w tych państwach: izba niższa, izba gmin, lub izba deputowanych. Te nazwy drugich izb, niektórych parlamentów dają nam już pojęcie co do składu i charakteru tych instytucji.

Początek ich powstania sięga czasów feudalnych. Król, którego władza była nieograniczona, zbierał od czasu do czasu swych wasalów — książąt, hrabiów i baronów, aby zasięgnąć ich rady w sprawach państwowych. Z czasem ta dorywcza praktyka nabrała charakteru trwałego prawa zwyczajowego. Dorywcze zebrania wasalów przekształciły się w stałą Radę Królewską, która w różnych krajach różnie się nazywała. Ambicje i chęć władzy magnatów rozszerzały uprawnienia rady w kierunku współdziałania w wydawaniu praw i sądzenia obywateli. Najistotniejszym jednak usprawnieniem rady było obmyślanie i uchwalenie dochodów na pokrycie wydatków związanych z potrzebami państwowymi i prowadzeniem wojen. Monarcha czuł się skępowany radą magnatów, którzy starali się uzależnić go od siebie, a poza tym król coraz więcej potrzebował pieniędzy, których skąpili wasalowie, nie mając ich w potrzebnej ilości lub też nie chcąc dać. Aby temu zaradzić, król decyduje się na zwołanie przedstawicieli drobnej szlachty i wolnych rolników oraz przedstawicieli miast, które zaczęły odgrywać coraz większą rolę w państwie. Od tych warstw domaga się daniny i podatków na wzrastające potrzeby państwowe. Przedstawicieli „gmin” opodatkowują się i zbierają królowi potrzebne sumy, ale wzamian żądają opieki przed nadużyciami wasalów i urzędników królewskich oraz nowych praw dla siebie. I w ten sposób rodzi się druga rada, składająca się z reprezentantów drobnego ziemiaństwa i miast. Oba zgro-

madzenia zasiadają osobno na narady dla uchwalenia królowi żądanych sum, ale swoje decyzje uzgadniają razem. W pierwszych wiekach rozwoju parlamentu — izba arystokratyczna ma przewagę nad izbą niższą. Ponieważ jednak przedstawiciele miast i wsi zdają sobie sprawę, iż większość wydatków państwowych oni pokrywają swoimi daninami — domagają się decydującego głosu przy przyznaniu monarsze pieniędzy. Z czasem osiągają przewagę nad izbą wyższą, której usprawnienia kurczą się w miarę rozszerzania się praw wyborczych na coraz liczniejsze rzesze mas pracujących. Walka była niekiedy zacięta. Izby wyższe broniły swych uprawnień i przywilejów, sprzeciwiając się postępowi i demokracji życia, rozumiejąc, że jest to droga prowadząca do ich obezwładnienia lub zagłady. W Anglii izba lordów dwukrotnie odrzucała ustawę uchwaloną przez izbę gmin w sprawie rozszerzenia prawa wyborczego na rzesze rzemieślnicze i drobnych posiadaczy miejskich i dopiero groźba króla mianowania nowych lordów w ilości mogącej zmajoryzować niechętnych ustawie lordów — zmusiła izbę wyższą do uchwalenia prawa z 1832 roku.

W końcu XIX wieku izba gmin popierała ustawę o nadaniu autonomii Irlandii, czemu lordowie sprzeciwiali się bezkompromisowo. Na początku XX wieku rozgorzała znów walka między izbą gmin a izbą lordów w sprawie wprowadzenia progresywnego podatku dochodowego, Izba lordów dwukrotnie odrzuciła uchwalone przez izbę niższą prawo o podatku dochodowym ze stawkami progresywnymi. Ten swój upór i brak zrozumienia izba lordów przypłaciła utratą swych uprawnień w zakresie uchwalania praw finansowych. Izba lordów jest dziś tylko dekoracją.

I w innych krajach izba wyższa była hamulcem postępu i przeszkodą w uchwalaniu demokratycznych praw. Tak np. na Węgrzech ówczesna izba magnatów stawiała opór liberalnym reformom w sprawie małżeństw mieszanych.

Izby wyższe reprezentowały w jednych krajach element arystokratyczny w innych stan posiadania, a we wszystkich kroczyły drogą upórczywego konserwatyzmu i zachowawczości, będąc czynnikiem opóźniającym tempo postępu i demokratyzacji.

To też w okresach nagłych przemian polityczno-społecznych, w czasach rewolucji, gdzie tempo życia jest szybkie, zgromadzenia narodowe były jednolite. Widzimy to nawet w Anglii w XVII wieku w okresie rewolucji cromwellońskiej, kiedy to zniesiona została izba lordów.

Również francuskie zgromadzenie narodowe w okresie wielkiej rewolucji składało się tylko z izby deputowanych. To samo było w czasie rewolucji w 1848 roku.

Izba wyższa, której powstanie tłumaczy się historycznie t. j. układem sił politycznych, społecznych w danym okresie — ztraca swe znaczenie

w miarę zmian w układzie tych sił i dążności do przekształcenia narodu w bezklasowe i gospodarczo małowóżniczkowane społeczeństwo.

Nie odnosi się to jednak do państw związkowych, które zawierają dwa elementy: jednolite państwo, obejmujące cały naród, oraz szereg oddzielnych państw (krajów, stanów, kantonów), które zachowują swoją niezależność, ograniczoną tylko władzą związkową.

Aby utrzymać równowagę między tymi dwoma elementami — powołuje się jako zwierzchnie władze dwa organy, dwie ustawy ustawodawcze. Jedna reprezentuje interes Związku i składa się z przedstawicieli wybranych przez cały naród, druga tworzy się na zasadach równości wszystkich poszczególnych państw i reprezentuje interesy i odrębności poszczególnych państw wchodzących do Związku, zwanego niekiedy także federacją.

Widzimy więc, że senat w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej składa się z senatorów w liczbie po dwóch od każdego stanu (państwa).

Organem prawodawczym Związku szwajcarskiego jest zgromadzenie federalne składające się z dwóch izb: Rady Narodowej i Rady Kantonalnej. Pierwsza izba reprezentuje naród jako całość i wybierają do

niej posłów wszyscy obywatele szwajcarscy, którzy ukończyli 20 lat. Rada Kantonalna składa się z członków wybranych przez kantony i jest przedstawicielką kantonów czyli osobnych państw. To samo widzimy w Rosji Radzieckiej i w Jugosławii, gdzie parlamenty składają się z Izby Związkowej i Izby Narodowej.

Do pierwszej wojny światowej jedynie nieliczne i małe państwa miały parlamenty jednoizbowe.

Panowało powszechne przeświadczenie, że tylko dwuizbowe ciało ustawodawcze może bez błędów i precyzyjnie opracowywać i uchylać prawa. Izba wyższa bowiem kontrolowała uchwalone przez izbę niższą ustawy.

Nowopowstałe po 1918 roku państwa miały w większości palamenty, jednoizbowe.

Dziś widzimy zaciętą walkę we Francji o charakter parlamentu. Socjaliści i komuniści większością głosów przeprowadzili uchwałę, wprowadzając do projektu konstytucji jednoizbowy parlament, czemu bezwzględnie sprzeciwiali się deputowani republikańsko-ludowi.

Wyniki referendum z niedzieli dnia 5 maja ustalają opinię narodu francuskiego w tej sprawie.

Zagadnienia gospodarcze

MARIAN MAJCHROWSKI

Ziemniaki w niebezpieczeństwie

Od redakcji: artykuł poniższy wypukła ogromne niebezpieczeństwo grożące podstawie naszego wyżywienia — ziemniakowi. Jest to sprawa paląca a niezwykle doniosła, dlatego rady narodowe muszą się tym zająć natychmiast, zorganizować obronę i uświęcić społeczeństwo, zwłaszcza wiejskie.

Ziemniaki zaledwie od 100 lat są potrawą powszechną i codzienną, lecz trudno byłoby wyobrazić sobie życie bez tego ziemnego jabłka, jak mówią Francuzi. Ziemniak przestał być dzisiaj atrakcją, stał się nieodzownym pokarmem człowieka żyjącego w Europie. Był on już od dawna narażony na ataki ze strony różnych wrogów i gnębiony przez rozmaite szkodniki i bakterie, z których może najbardziej znaną chorobą jest rak ziemniaczany. Nadoimiar zła wystąpił jeszcze jeden groźny wróg zagrażający życiu ziemniaka: stonka ziemniaczana, czyli chrząszcz colorado.

Stonka ziemniaczana obecnie jest niewątpliwie największym wrogiem ziemniaka, niszczącym go u podstaw jego bytu. Jest to owad wielkości mniej więcej średniego paznokcia, o ciele owalnym, wypukłym z góry, od spodu spłaszczonym, barwy żółto-brunatnej, z czarnymi podłużnymi i lekko przerwanymi smugami na skrzydłach. Ze względu na swoją powszechność i grozę może być przyrównany do szarańchy.

Upływa akurat sto lat, jak zauważono go po raz pierwszy na krzakach ziemniaka uprawianego w stanie Colorado, stąd też stworzonko to dostało również miano chrząszcza colorado. Początkowo nie przywiązywano wielkiej wagi w Ameryce do tego owadu, albowiem nie zdawano sobie sprawy z charakteru i z funkcji do jakich stonka jest predystynowana. Dopiero w dwa lata od momentu zauważenia spostrzeżono, że cała Ameryka Północna stała się terenem spustoszeń dokonywanych przez stonkę na ziemniakach z zastraszającą szybkością i w olbrzy-

mich rozmiarach. Okazało się, że zniszczenia na rosnących pędach ziemniaczanych powstawały wskutek żerania liści przez tego owada. Sygnał ten szybko przedostał się do Europy, która postanowiła się przed tą grozą bronić. W tym też celu państwa Europy zachodniej wydały specjalne ustawy zabraniające przywozu ziemniaka z Ameryki, myśląc, że w ten sposób uchroni się stary kontynent od tej plagi. Tymczasem okazało się, że zastosowana obrona nie miała żadnego znaczenia, gdyż owad ten, jak wygodny pasażer, przypląnął sobie do brzegów Europy na luksusowych okrętach. W Europie wobec tego powstał strach i nie bez powodu, jako że trzeba wiedzieć, że jedna samica chrząszcza colorado jest tak płodna, iż w ciągu jednego lata wydaje trzy pokolenia wskutek czego z jaj jednej samicy powstaje w ciągu jednego roku 31 milionów owadów. Ta zawrotna szybkość rozmnażania się stanowi największe niebezpieczeństwo i tutaj tkwi niewątpliwie główny ciężar walki.

Od czasu przywędrowania stonki ziemniaczanej z Ameryki do Europy upłynęło wiele lat i nie zdobyto się na zupełne wyniszczenie tego owadu. Zagadnienie zdawałoby się jakby samo przez się wygasłe. Tymczasem w okresie pierwszej wojny światowej, zaniebano ostrożności i przeoczono dalsze rozszerzanie się tego owadu. A stonka nie zasypiała, lecz dołączywszy się, jako ariergarda do korpusu ekspedycyjnego zdążającego do Francji, usadowiła się tam i zaczęła powoli opanowywać pola ziemniaczane Trzeciej Republiki. Francja zajęta bitwą nad Sommą i pod Verdun nie doceniała niebezpieczeństwa, grożącego jej ze strony stonki i wskutek słabo prowadzonej przeciwakcji pozwoliła się jej rozprzestrzenić na całym swoim obszarze.

Opanowawszy całe tereny Francji, chrząszcz colorado nie próżnował wcale i posuwał się dalej w kierunku Trzeciej Rzeszy, by być pierwszym

agresorem na państwo Hitlera, jako że to miało miejsce w trzy lata po objęciu przez „Führera“ władzy, czyli w 1936 r. Ale na tych terenach stonka tym razem na szczęście nie została przyjęta życzliwie i Niemcy wypowiedzieli jej walkę z całą bezwzględnością, stosując w tej bitwie najnowsze zdobycze nauki. I rzeczywiście opór był dostatecznie skuteczny i trwał on zwycięsko do wybuchu wojny w 1939 r.

W czasie trwania ostatniej wojny Niemcy zajęli parciem na wschód, zmniejszyli walkę ze stonką ziemniaczaną, prowadzili bitwę z nią mniej intensywnie, wskutek czego stonka omyliwszy czujność Hitlera, rozprzestrzeniła się na całe Niemcy. W obecnej chwili chrząszcz colorado znajduje się zaledwie o 120 km od obecnych naszych granic zachodnich, co wróży nam w niedługim czasie niepożądane odwiedźiny. Trzeba się w związku z tym liczyć, że inwazja stonki ziemniaczanej na Polskę, idąca z wiatrem, może już nastąpić w ciągu tego roku.

Niebezpieczeństwo stonki ziemniaczanej jest tak wielkie, że zaprzestanie z nią walki, znaczy zrezygnowanie z sadzenia ziemniaków, co jak wiadomo, jest dla nas niemożliwe. Stonka rozpleniwszy się na obszarze zasadzonym ziemniakami, po wylęgnięciu milionów swego potomstwa, atakuje owoce i całą łodygę z liśćmi, przez co uniemożliwia rozwijanie się owocu będącego w ziemi.

By' umożliwić naturalny rozrost kartofli, w Ameryce i Francji wszystkie ziemniaki na całym obszarze są w czasie swego okresu wegetacyjnego dwa razy opryskiwane odpowiednimi środkami chemicznymi, co wprowadzie znacznie podraża koszty produkcji, ale daje możliwość otrzymywania owocu. Inaczej natomiast przedstawia się ta cała sprawa jeśli idzie o nasze państwo, albowiem Polska w tej chwili nie byłaby w stanie prowadzić tak drogiej akcji. My musimy przystąpić do zdecydowanej walki, uprzedzając ofensywę stonki na nasze tereny. Trzeba jednak dodać, że w Europie największe szanse znisz-

czenia owadu, ze względu przede wszystkim na swoje położenie, ma Polska i Związek Radziecki.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa, na co posiadamy już dzisiaj pewne dowody, podczas ostatniej wojny Niemcy, zaopatrując swoją armię, będącą na wschodzie, wraz z ziemniakami przynieśli również głęboko na wschód stonkę ziemniaczaną. Na szczęście w niewielkiej ilości, czego dowodem jest, że w różnych miejscowościach naszego kraju znaleziono już ten owad, lecz tylko w małych gniazdkach.

Do tej pory nie ma sygnałów z terenu jakoby stonka istniała u nas w dość zgęszczonej formie, przez co walka z nią ma tym większe widoki powodzenia.

Prace dotyczące organizacji pogotowia zwalczania stonki ziemniaczanej postępują u nas bardzo intensywnie. Trzeba tutaj dodać, że w walce tej udział dzieci szkół powszechnych, zwłaszcza wiejskich, ma kolosalne znaczenie. Dzieci bowiem będą prowadziły służbę informacyjną. Przez przeszukiwanie wszystkich pól zasadzonych ziemniakami będą one odkrywały ogniska stonki i po zasygnalizowaniu tych siedzib będzie prowadzona racjonalna walka przez sekcję ochrony roślin na szczeblu gromadzkim i gminnym, gdzie zostały powtórzone specjalne brygady przeciwstonkowe.

W tym zakresie, trzeba przyznać, inicjatywa Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Rolnych wyjątkowo nie jest spóźniona i podejście do zorganizowania walki ze stonką wydaje się dobre i racjonalne, tylko może należałoby dołożyć większych starań w organizacji tej walki, przeznaczając jednocześnie na ten cel pewne fundusze.

Niezależnie jednak od pracy czynników fachowych, należy tutaj zmobilizować całe społeczeństwo, uświadamiając je odnośnie zadań stojących przed rolnikami. Zadanie to muszą spełnić rady narodowe wszystkich stopni, które są tego społeczeństwa przedstawicielami i mają z nim najbliższy kontakt.

O usprawnienie działalności rad

Rządzmy państwem sami

Redakcja nasza otrzymała poniższy artykuł od przewodniczącego rady narodowej w Zagórzcu ob. Władysława Sikorki.

Przed wojną w Polsce narzekaliśmy, że jest nam źle. Nie podobały nam się **rządy t. zw. „silnej ręki“**. Naród nasz nigdy nie znosił takiego ustroju państwa, w którym obywatel nie miał nic do gadania, od dawna już upominał się o udział w rządach.

A przed wojną ten nasz udział w rządach był bardzo mały. Mieliliśmy sejm, ale sami wiecie, że sejm ten nieraz obradował pod karabinami policji. Cały naród dzielił się na niewielką grupę rządzących i ogromną masę rządzonych. Nie było to ani pożyteczne, ani przyjemne.

Jeśli chodzi o samorząd, który nas specjalnie interesuje, to rola jego była niewielka i zupełnie inna niż w tej chwili. Przede wszystkim na naszych terenach nie było żadnych rad wojewódzkich, istniały one tylko w woj. poznańskim i pomorskim. Tu działał tylko samorząd w miastach i gminach. Miał on zresztą niewielką swobodę ruchu i jeśli chciał rzą-

dzić samodzielnie, to musiał stawiać się okoniem wobec administracji państwowej, która miała daleko większe uprawnienia.

W ten sposób byliśmy traktowani przez wiele lat i poprostu odzwyczailiśmy się od rządzenia.

Teraz jednak jest zupełnie inaczej. Nie wiem czy każdy z nas zdaje sobie sprawę, że zasiadający w gminnych radach narodowych ma możliwość czynnego **współrządzenia państwem**. Jest konieczne, abyśmy sobie uświadomili, że na naszych stanowiskach rządzymy państwem sami. Możemy rządzić i musimy to robić jeśli chcemy, aby nowy ustrój naszego państwa nie stał się bezwartościowym papierkiem, ale aby go naprawdę wprowadzić w życie.

Nie jeden powie może, że nasz wpływ na sprawy państwowe wyrażać się będzie w wybieraniu przedstawicieli do parlamentu, którzy za nas decydować będą o losach Polski. Słusznie. Tak będzie, jeśli chodzi o sprawy zasadnicze, o wydawanie ustaw, o politykę zagraniczną itp. Ale niezależnie od tych wielkich dróg, którymi toczy się życie państwa, każdy

ma swoje małe podwórko. Tym podwórkiem jest dla nas nasza gmina i na nim mamy możność rządzić sami, sami mamy dbać aby ono było czyste i piękne.

Parlament to jeszcze nie wszystko. Parlament wydaje ustawę, a wykonywać ją będzie wojewoda, starosta czy wójt.

Przed wojną bywało, że wójt czy wojewoda był człowiekiem mianowanym z góry, nie odpowiadał ludziom, którymi rządził, rozumiał sprawy swojego terenu inaczej niż oni, albo na przykład bywał nieuczciwy lub leniwy. Wówczas i najlepsza ustawa nie pomogła i na małym podwórku źle się działo.

Na to koniecznie chcę Wam zwrócić uwagę. Taka jest właśnie zasadnicza różnica między posiadaniem samego tylko parlamentu, a szeroko rozbudowanym aparatem rad narodowych z Krajową Radą Narodową na czele.

Sieć rad narodowych przenika całe państwo. Nie ma takiej komórki, w której nie byłoby rady. Jest w gminie, w powiecie, w województwie, w miastach wydzielonych, jest wreszcie w państwie. Nie ma

przerwy na żadnym szczeblu. Krajowa Rada Narodowa, która spełnia rolę parlamentu i decyduje w sprawach zasadniczych, rozpościera jednocześnie swe ręce nad całym krajem i dociera wszędzie w postaci rad wojewódzkich, powiatowych, gminnych i miejskich.

A te rady mogą na swoim terenie kontrolować czy ustawy uchwalone przez naszych przedstawicieli w parlamencie są należycie wykonywane, z drugiej zaś strony mają decydujący wpływ na obsadzanie stanowisk wojewodów czy starostów. Teraz ludność sama decyduje o tym kogo chce mieć na najbliższym sobie stanowisku administracyjnym.

Każda rada na swoim szczeblu ma szerokie uprawnienia, tak pod względem planowania pracy na swoim terenie, jak i kontroli nad nią.

Tak więc w obecnym ustroju z jednej strony mamy doniosły udział czynnika społecznego w rządzeniu, z drugiej zaś administracja państwowa, pochodząca z tego samego źródła — z woli ludu, przestała przeciwstawiać się samorządowi.

I na tym polega demokracja.

as.

Z życia rad

Jak rada gminna ma zdobyć posłuch i zaufanie

Delegat redakcji naszej będąc ostatnio w terenie odmietził powiatową radę narodową w jednym z powiatów województwa warszawskiego. Przeglądając korespondencję powiatowej rady z podległymi jej gminnymi radami narodowymi delegat nasz znalazł list pewnej rady gminnej w sprawie pozyskania przez radę autorytetu wśród miejscowej ludności. Ponieważ list porusza zagadnienia aktualne dla wszystkich rad gminnych, a odpowiedź udzielona przez powiatową radę narodową zawiera cenne w tej dziedzinie wskazówki, zamieszczamy poniżej tekst obydwu listów.

List rady gminnej:

„2.III.46. Do Powiatowej Rady Narodowej w Ś... Czytujemy co tydzień „Radę Narodową“ i często znajdujemy tam zarzuty pod adresem rad gminnych, że są za mało czynne i nie robią wszystkiego co do nich należy. Co jednak poradzić na to, kiedy rada, która ma jak najlepsze chęci, spotyka się z trudnościami ze strony mieszkańców gminy i urzędników zarządu gminnego, którzy zbyt mało z nami się liczą. Jeśli rada narodowa ma wydawać polecenia zarządowi gminy i wykonywać nad nim kontrolę, to musi mieć jakąś powagę i posłuch. Jak go zdobyć. Prosimy o wskazówki.“ Podpis przewodniczącego rady.

Odpowiedź: Powiatowej Rady Narodowej.

Widocznie obywatele z rady narodowej, która wysłała przytoczony list jednak niezbyt uważnie czytają nasze pisma, bo sprawa ta już była przez nas poruszana. Chętnie jednak udzielimy im szczegółowych wskazówek.

Otóż same dobre chęci nie wystarczą, aby uzyskać posłuch u zarządu gminnego i ludności. Ludzie powinni najpierw zobaczyć, że rada narodowa pracuje, że interesuje się sprawami gminy, że umie wynaleźć sposób na zaradzenie różnym troskom i bolączkom mieszkańców, że chce i potrafi pomóc ludziom i zarządowi gminnemu. Wówczas napewno wszyscy będą się z nią liczyli.

Pierwsza rzecz, którą rada powinna zrobić, to nawiązać ścisły kontakt z ludnością gminy. A więc ogłosić, że w lokalu rady w takie i takie dni i godziny stale ktoś urzęduje i przyjmuje interesantów. Niech ludzie przychodzą i wypowiadają swoje skargi, które rada będzie potem rozpatrywać na swoich posiedzeniach i załatwiać. I oczywiście nie można poprzestać na wysłuchiwanie skarg, ale trzeba je koniecznie załatwiać, trzeba na wszystko znaleźć sposób, starać się o ile możności zaradzić wszystkiemu co ludzi boli, wówczas rada zdobędzie zaufanie.

Zanim jednak ludzie przyzwyczają się do przychodzenia do biura rady, możnaby zorganizować wywiady lotne. T. zn. niech członkowie rady sami wybierają się na wycieczki w teren gminy i przepytują się ludzi, jakie mają troski i ewentualne zażalenia na działalność gminy. I tu również nie można poprzestać na zbieraniu informacji, ale wszystkiemu trzeba traktować poważnie i niezwłocznie pokazać ludziom, że rada pracuje w kierunku zaradzenia złu.

Poza tym rada powinna nawiązać łączność ze wszystkimi organizacjami społecznymi i instytucjami działającymi na terenie gminy. A więc ze szkołą, ze spółdzielniami, ze stronnictwami politycznymi, z organizacjami młodzieżowymi, z uniwersytetami ludowymi i wszelkimi innymi placówkami, które służą dla dobra ogółu. Rada narodowa powinna popierać w miarę możliwości ich działalność, starać się dla nich o udogodnienia w pracy, ułatwiać im kontakt z władzami, z którymi współpracują, wnikać jak najgłębiej w ich akcję nie tylko jako czynnik kontrolujący, ale jako współpracownik, podsuwać im pomysły i nawiązywać kontakt poszczególnych organizacji między sobą.

Jeżeli chodzi o zarząd gminy, współpraca rady z nim uprości się napewno, jeżeli rada nie tylko będzie mu narzucać swoje uchwały i występować jako kontrola, ale także wniknie w treść jego pracy i będzie mu służyć wskazówkami i pomocą. Jeżeli wójt otrzyma raz i drugi od rady narodowej wskazówki,

które mu ułatwią pracę, to napewno po raz trzeci sam przyjdzie do rady, aby tych wskazówek szukać.

Aby jednak rada umiała udzielić zarządowi gminnemu prawdziwej i skutecznej pomocy, muszą członkowie rady wszystkie zagadnienia, które im się nasuwają sami głęboko przemyśleć, dyskutować na posiedzeniach, wypracowywać wspólnie rozwiązania dla trudnych spraw. Jeżeli zaś nasuwają się kwestie, których rada sama nie potrafi rozwiązać, należy szukać doradców wśród ludzi fachowych i wykształconych, zapraszać ich na posie-

dzenia rady; jeśli nie znajdzie się nikt taki w gminie, szukać go w powiecie, albo udać się po pomoc do Powiatowej Rady Narodowej.

Wszystkie te wskazówki, które tu podaliśmy, sprowadzają się do jednego: rada musi bardzo usilnie pracować, a wówczas napewno zdobędzie autorytet, posłuch i ogólne zaufanie.

Zyczymy powodzenia w pracy, a w razie dalszych trudności chętnie służyliśmy wszelkimi informacjami. Należy tylko działać, nie lenić się, a wszystko pójdzie dobrze!

sp.

Z gospodarki samorządów

W Kępnie (woj. Poznańskie) odbyła się konferencja burmistrzów oraz przewodniczących gminnych i miejskich rad narodowych powiatu.

Według sprawozdań burmistrzów i wójtów żadnemu samorządowi miejskiemu i gminnemu tego powiatu nie grozi za rok 1945/46 deficytowe zamknięcie budżetowe.

Ze zjazdu, jaki się odbył w woj. białostockim również

wynika, że w pow. białostocko-podlaskim również niemal wszystkie gminy są samowystarczalne.

Przykłady te, jak i szereg innych dowodzą, że wiele samorządów prowadzi ogólną, bezdeficytową gospodarkę. Dążenie do samowystarczalności jest postulatem, który powinien być przez samorządy realizowany w bieżącym okresie gospodarczym z jeszcze większą starannością.

Woj. łódzkie przoduje w akcji organizowania komisji kontroli samorządowych

W dniu 18 stycznia 1946 r. odbyła się konferencja, przewodniczących powiatowych i miejskich rad narodowych, członków Komisji Kontroli, wojewódzkich i powiatowych inspektorów samorządowych, przy udziale delegatów Biura Kontroli, która zapoczątkowała akcję instrukcyjną gminnych komisji kontroli. Do chwili rozpoczęcia powyższej akcji prezydium gminnych rad narodowych były niedostatecznie aktywne, a komisje kontroli nie we wszystkich gminach zorganizowane. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej, mając na względzie, że podstawą Kontroli są właśnie gminne komisje, postanowiło pobudzić je do życia i uaktywnić ich działalność. W związku z tym od 22 lutego do 25 marca b. r. odbyło się 14-cie odpraw powiatowych z udziałem przewodniczących gminnych rad narodowych i członków gminnych komisji kontroli. Odprawy były zorganizowane w formie przeszkolenia członków komisji kontroli. Porządek dzienny każdej odprawy obejmował referat na temat: „Zadania i organizacja kontroli w ramach działalności gminnych rad narodowych”, omówienie projektu regulaminu gminnych (miejskich) komisji kontroli, „Instrukcji w sprawie przeprowadzania kontroli przez gminne i miejskie komisje kontroli” oraz dys-

kusję nad poruszonymi zagadnieniami. Każda gmina otrzymała po 1 egzemplarzu wymienionej instrukcji i regulaminu oraz schematyczny wzór jak należy sporządzać protokół, czy sprawozdanie z przeprowadzonej kontroli. Gminy, w których znajdują się Stacje Traktorów i Maszyn Rolniczych otrzymały również wzór specjalnych instrukcji, jak należy przeprowadzić lustracje w przedsiębiorstwach. Z dniem 1 kwietnia b. r. planowana akcja instrukcyjna została zakończona. W każdej gminie na terenie województwa łódzkiego zostały powołane gminne komisje kontroli, które działają coraz lepiej. Zorganizowanych zatem jest 236 gminnych Komisji Kontroli, 35 Komisji Kontroli miast niemydzielonych, 4 Komisje Kontroli miast wydzielonych i 14 Powiatowych Komisji Kontroli.

Wojewódzka komisja dokonała w marcu r. b. kontroli w 5-ciu obiektach, w tymże okresie powiatowe komisje kontroli (14 powiatów) przeprowadziły 27 kontroli, a miejskie miast wydzielonych — 6 kontroli.

Na zlecenie prezydium wojewódzkiej rady narodowej wojewódzcy inspektorzy samorządowi łącznie z komisjami kontroli zlustrowali w I-szym kwartale r. b. gospodarkę 33 zarządów miejskich miast wydzielonych.

Zjazd w sprawach kontroli w woj. gdańskim

W marcu b. r. odbył się w Gdańsku zjazd wojewódzki przewodniczących powiatowych i miejskich rad narodowych, komisji kontroli i inspektorów samorządowych.

W zjeździe wzięli również udział przedstawiciele Gdańskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Delegat Biura Kontroli omówił zadania i organizację kontroli rad narodowych, zasady planowania i koordynacji kontroli społecznej z kontrolą państwową oraz projekt regulaminu i instrukcje dla gminnych i miejskich komisji kontroli.

Poświęcono specjalną uwagę ustaleniu zasad współpracy organów kontroli rad narodowych z organami inspekcji-

nymi władz i urzędów państwowych. Po dyskusji przyjęto zasadę prowadzenia kontroli na podstawie okresowych planów oraz ścisłego powiązania prac komisji kontroli z kontrolą państwową.

W związku z nadchodzącym okresem zamknięcia ksiąg rachunkowych za r. budżetowy 1945/46 omówiono zadania komisji kontroli, dotyczące zbadania zamknięć rachunkowych, ksiąg materiałowych i inwentarzowych oraz sprawozdań rocznych z wykonania budżetu. Poza tym przewodniczący komisji kontroli złożyli sprawozdania o wynikach dotychczasowej działalności kontrolnej w woj. gdańskim.

Gminne komisje kontroli działają

Komisje Kontroli rad gminnych Obryte i Zatory (powiatu pułtuskiego) dokonały kontroli działalności gospodarki zarządu gminnego.

Miejska komisja kontroli w Notychu (woj. Gdańskie) przeprowadziła kontrolę gospodarki Zarządu Miejskiego.

Podatek od spożycia w gminach wiejskich

Warszawska Powiatowa Rada Narodowa uchwaliła dnia 14 b. m. we wszystkich gminach wiejskich na terenie powiatu warszawskiego podatek od spożycia na rzecz samorządu powiatowego.

Podatek ten wynosi 10 proc. od rachunków w restauracjach i jadalniach i da samorządowi około 500.000 zł rocznie. Od podatku wolne są stołówki pracownicze i instytucje społeczne (bezałkoholowe).

Stwierdzono, że burmistrz nie wykazał dostatecznej troski i dbałości o majątek miejski, wskutek czego gmina poniosła straty.

W związku z wynikami kontroli burmistrz zrezygnował z zajmowanego stanowiska.

Przykład, któremu trzeba przyklasnąć. Warszawska Powiatowa Rada Narodowa nie chce liczyć wyłącznie na pomoc państwa i na stare źródła dochodów, lecz szuka nowych i znajduje je na właściwym terenie. Z drobnych sum, które bynajmniej nie odstraszały konsumenta, powstanie poważna pozycja w budżecie samorządu powiatowego. Wiele ważnych spraw będzie można załatwić dzięki tym wpływom. A ważnych spraw nie brakuje.

KOMUNIKAT

W czasie inspekcji, dokonywanych przez delegatów Biura Prezydialnego K.R.N., stwierdzono w kilku wypadkach, że rady gminne nie przestrzegają zarządzeń i wytycznych Prezydium K.R.N., z tego względu, że rady te wogóle nie są informowane o tych wytycznych i zarządzeniach.

Istnieje obawa, czy sprawa podobnie nie przedstawia się i w innych gminach, gdzie dotychczas jeszcze nie były przeprowadzone lustracje.

Biuro Prezydialne K.R.N., skłonne jest dopatrywać się w tym stanie rzeczy przede wszystkim niewłaściwego funkcjonowania prezydiów wojewódzkich, lub powiatowych rad narodowych.

W związku z tym, Biuro Prezydialne K.R.N. zwraca się do Ob. Przewodniczących Rad Narodowych z prośbą o:

- 1) spowodowanie niezwłocznego podania do wiadomości gminnym radom narodowym zarządzeń i w

Prezydium oraz starostw i powiatowych rad narodowych o instrukcjach i zarządzeniach Biura Prezydialnego.

- 2) Skontrolowanie czy wydane dotychczas przez Biuro Prezydialne ew. Wojewódzkie Rady Narodowe instrukcje są przez gminne rady narodowe przestrzegane, ew. o stwierdzenie dlaczego te instrukcje wykonywane nie są.
- 3) W wypadku stwierdzenia, że wina leży w wadliwym funkcjonowaniu powiatowych rad narodowych, o wytknięcie tych braków radom powiatowym i dopilnowanie usunięcia tych braków.
- 4) Zwrócenie uwagi gminnych rad narodowych, że wykorzystywać winny materiał instrukcyjny podawany przez czasopismo „Rada Narodowa“.

Ubiegły tydzień przyniósł...**W kraju:**

W dniu 3 maja r.b., w 155-ą rocznicę pierwszej polskiej Konstytucji, przemawiał przez radio Prezydent Bierut. Prezydent Bierut stwierdził, iż droga jaką kroczymy, to kontynuowanie pracy twórców Konstytucji 3-go Maja. Z drogi tej, z drogi walki o sprawiedliwą, demokratyczną i szczęśliwą Polskę, nie nas zawrócić nie zdoła.

Posel polski w Kanadzie dr. Fiderkiewicz udzielił wywiadu prasowego, w którym wyraził nadzieję na uzyskanie pożyczki na zakup różnych towarów przez Polskę w Kanadzie, w pierwszym rzędzie maszyn rolniczych. Pożyczka ta byłaby użyta na zakup inwentarza żywego itp.

Z uwagi na dotkliwy brak siły pociągowej w Polsce, Związek Radziecki ofiarował nam 5.000 koni dla przeprowadzenia akcji siewnej.

Wg. danych Ministerstwa Ziem Odzyskanych do dnia 1 maja r.b. opuściło Polskę ponad 300 tys. Niemców. W najbliższych dniach repatriacja obejmuje opolskie i okręg gdański, gdzie poczyniono już wszelkie konieczne przygotowania.

Do dnia 23 kwietnia r.b. wyjechało do kraju z obszaru ZSRR ponad 140 tys. Polaków. Akcja repatriacyjna trwać będzie do końca czerwca b.r. Wzmaga się również repatriacja Polaków z Jugosławii.

Wykonanie planu świadczeń rzeczowych do dnia 20 kwietnia r.b. wynosiło w zbożu 68,8%, a w ziemniakach 72,2%. W wykonaniu planu świadczeń rzeczowych przodują w dalszym ciągu Ziemie Śląskie.

Państwowy plan wydobycia węgla wykonany został w ubiegłym miesiącu w 103,2%. Cyfrowo wydobycie węgla wyraziło się w ilości 3.742.079 ton. Również plan załadunku kolejowego w tym miesiącu wykonany został z nadwyżką, bo w 107,5%.

Rząd wyasygnował 150 miliardów złotych na akcję siewną. W pierwszym rzędzie kredyt przysługuje takim gospodarstwom, w których przy stosunkowo niedużym nakładzie pieniężnym może być osiągnięte znaczne zwiększenie obsianej ziemi.

Od Administracji „Rady Narodowej”

Administracja „Rady Narodowej” komunikuje, że wszystkie zmiany w prenumeracie zgłoszone w związku z rozesłaniem okólnikiem, stają się aktualne od 1 lipca. Jednocześnie przypominamy, że według rozdzielnika ustalonego w porozumieniu z Biurem Prezydialnym K.R.N. wszystkie gminne, rady narodowe otrzymują po 2 egzemplarze „Rady Narodowej”.

Za granicą:

Decyzją konferencji 4-ch ministrów spraw zagranicznych w Paryżu, Tyrol Południowy pozostaje przy Włoszech. Decyzją ta wywołała burzliwe demonstracje na terenie Austrii gdzie ogłoszono 6 godzinny strajk generalny na znak protestu. Granica włosko-austriacka została zamknięta.

Wiele trudności konferencji 4-ch ministrów w Paryżu sprawa również zagadnienie granicy włosko-jugosłowiańskiej. Postulaty jugosłowiańskie zostały w pełni podtrzymane przez ministra Mołotowa.

W wyniku referendum we Francji, za nową konstytucją odpowiedziało się 9.627.000 osób, przeciwko 10.488.000. Wynik referendum stanowi, zdaniem brytyjskich kół politycznych, zapowiedź, iż Francja wkracza w nowy ciężki okres walki o ustrój państwowy i zmagania z trudnościami gospodarczymi i politycznymi w kraju.

Trwający od dłuższego czasu strajk górników w Stanach Zjednoczonych paraliżuje życie gospodarcze. Na skutek niedostatecznych dostaw węgla produkcja stali spadła o połowę. Eksport wszystkich artykułów z wyjątkiem żywności został wstrzymany.

Premier perski złożył oświadczenie, iż zgodnie z układem z ZSRR z dnia 5 kwietnia r.b., zakończona została ewakuacja wojsk radzieckich z Persji.

W dniu 15 maja r.b. odbędzie się pierwsze posiedzenie Komisji Kontroli nad Energią Atomową. W skład komisji wchodzi przedstawiciele 10 państw, w tej liczbie i Polski.

**KOMUNIKAT
Biura Prezydialnego KRN**

Biuro Prezydialne Krajowej Rady Narodowej zawiadamia, że „Sprawozdania Stenograficzne” z sesji 9 (grudniowej) są do nabycia w Wydziale Prac Parlamentarnych K. R. N. przy ul. Wiejskiej 4 (budynek senacki). Na prowincję wysyła się za załącznikiem pocztowym (adresować: wydział Rachuby Biura Prezydialnego K. R. N., Warszawa, Wiejska 4). Cena egzemplarza (606 stron w sztywnej okładce) wynosi zł. 300.

Adres Redakcji: Warszawa, Wiejska 6 telefon 85358

Redaktor naczelny H. Kurkowska, przyjmuje interesantów codziennie 11 — 13.

Prenumerata wynosi 60 zł kwartalnie (t. j. po 5 zł za numer + porto).

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, Warszawa-Praga, ulica Środkowa 7, telefon 264.

Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”.

B-06659

Druk. Spółdz. Wyd. „Czytelnik”, Marszałkowska 3/5.